

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 6 · 9. oktober
Sesjonen 2019–2020

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte onsdag den 9. oktober 2019 kl. 10

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 6):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Det foreligger fire permisjonssøknader:

- fra representantene Åsmund Aukrust, Ove Trellevik og Marit Arnstad i tiden fra og med 14. oktober til og med 16. oktober – alle for å delta på Den interparlamentariske unions høstsesjon i Beograd
- fra representanten Knut Arild Hareide i tiden fra og med 15. oktober til og med 17. oktober for å delta på workshop i regi av Parlamentarikernetverket for Verdensbanken i Washington

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Akershus: Mani Hussaini 15.–16. oktober
For Hordaland: Sigurd Hille 15.–16. oktober og Torill Selsvold Nyborg 15.–17. oktober
For Nord-Trøndelag: Bjørn Arild Gram 14.–16. oktober

Presidenten: Fra Statsministerens kontor foreligger det brev til Stortinget, datert 7. oktober 2019, om midlertidig bestyrelse av Barne- og familiedepartementet.

I brevet vises til det kgl. resolusjon av 30. august 2019, som lyder:

«Statsråd Olaug Vervik Bollestad overtar, i tillegg til sitt styre av Landbruks- og matdepartementet, styret av Barne- og familiedepartementet i den periode statsråd Kjell Ingolf Ropstad høsten 2019 avvikler to ukers omsorgspermisjon.»

I brevet opplyses det videre at statsråd Ropstad gikk ut i nevnte permisjon fra og med 7. oktober 2019.

Presidenten vil foreslå at brevet vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Sak nr. 1 [10:01:45]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:02:05]: 100 milliarder er et enormt tall, hentet fra statsbudsjettet. Det dekker kostnadene til politi, forsvar, barnetrygd og kontantstøtte. Men 100 milliarder beskriver også et annet tall, og det er det regjeringen legger opp til å bruke på uføretrygd neste år. Det tallet har økt fra litt over 60 milliarder i 2014, og det passerer altså 100 milliarder nå. Men bak dette tallet skjuler det seg mennesker – 357 000 nordmenn – og det er forventet å øke med 25 000 til neste år. Mange av dem er for syke til å jobbe, de skal ha trygghet for å kunne leve et verdig liv, men mange ønsker å jobbe, og det mange opplever nå, er at det er vanskelig å komme inn, og mange opplever at de skyves ut. Politikken virker ikke for å snu denne utviklingen. Det var en prioritet for Erna Solberg da hun ble statsminister, og vi går i gal retning.

I fjor inviterte statsministeren til en inkluderingsdugnad – flere skulle komme i jobb. De som hadde hull i cv-en, skulle få en mulighet. Vel og bra, men avstanden mellom de fagre ordene og utviklingen går i gal retning. Men «nå skal vi i gang med tidligere, bedre og tettere oppfølging fra NAV», sier arbeidsministeren. Hun sier det i 2019 – «nå» skal man i gang med det. Et tydeligere tegn på at dette ikke har vært nok prioritert de siste årene, kan vi vanskelig se.

Arbeiderpartiet mener vi trenger en bredere aktivtetsreform for unge uføre, med jobbgaranti, mer ressurser og tilrettelagt kompetanse i Nav, og at vi kan følge opp faglig de som sliter psykisk. Det er opplagt at denne innsatsen fra regjeringen ikke er god nok med den utviklingen vi ser.

Mener statsministeren fortsatt at inkluderingsdugnaden som hun har tatt til orde for, har det som trengs for å hjelpe flere inn i arbeid og snu denne trenden som setter så mange nordmenn i en krevende situasjon?

Statsminister Erna Solberg [10:04:05]: Jeg er helt enig med representanten Gahr Støre i at det at vi har så mange som står utenfor arbeidslivet, er en av våre store og vanskeligste utfordringer i årene fremover. Det er mange tunge utviklingstrekk som også trekker i retning av at det kan bli enda flere fremover. Omstillingstakten i næringslivet, kompetansebehovet fremover – alle disse store tingene som vi ofte snakker om som utviklingen i vårt samfunn – er tunge driftere. Noe av det regjeringen derfor jobber hardt med, er å gå inn i mange ulike tiltak for å bidra til å kvalifisere folk til det arbeidsmarkedet vi har, til å gi dem tidlig hjelp til å komme tilbake når de har stått utenfor, og til å hente dem ut – med hjelpetiltak – fra f.eks. det å være avhengig av stønadsordninger. Derfor er det ikke slik at dette er det før-

ste budsjettet vi gjør noe i, slik det kunne høres ut i uttalelsene fra spørsmålsstilleren. Vi har f.eks. i budsjetter tidligere i denne perioden økt den tette oppfølgingen av psykisk syke gjennom IPS-ordningen, som bidrar til at vi støtter opp under at folk kan være i behandling og jobbe samtidig. Derfor har vi laget inkluderingsdugnaden, som egentlig retter seg mot én bit av arbeidet, nemlig å få arbeidsgivere med på laget til å ansette folk som har hull i cv-en, som har en funksjonshemming, som har stått utenfor. For veldig mange opplever at selv om de er kvalifisert for arbeid, selv om de har vært igjennom AAP-ordningen, at de er klar for det, så står det ingen arbeidsgivere og tar imot, fordi man har andre man heller vil ansette. Derfor er det en samfunnsoppgave å gjøre disse tingene framover.

En av de tingene vi har gjort, er at vi nå i sum har litt færre folk på helserelaterte ytelser enn tidligere – eller det er omtrent på samme nivå. Det betyr at selv om uføretallet øker, klarer vi å bremse rekrutteringen inn mot disse ordningene. Der må vi gjøre enda mer, og derfor er det mange av de tiltakene vi gjør, som har en betydning for dette.

Jonas Gahr Støre (A) [10:06:12]: Nav, den etaten som skal gjøre mye av dette arbeidet, opplever ABE-kutt og effektivisering. Hva skal til for å snu denne utviklingen, med en så kraftig vekst? Jeg husker hva Erna Solberg sa om dette i 2013–2014, da hun tiltrådte som statsminister. Utviklingen går i helt feil retning, med kraftig vekst – 25 000 nye i løpet av utgangen av neste år.

Da er spørsmålet: Er den dugnaden som statsministeren inviterer til – dugnad er et fint begrep, og det kan virke – det som trengs for å følge opp disse menneskene, som – mange av dem – vil jobbe? Statsministeren nevner noe innen psykisk helse, men har vi mobilisert det som er av fagkompetanse til å kunne jobbe med dem som har såkalt lettere lidelser, for å kunne komme på sporet og komme i arbeid?

Min påstand er at dette er et altfor lite prioritert tema. Det var ikke et tema i finansministerens tale. Dette handler om menneskers liv i Norge. Det handler om folk som skal komme i jobb, og vi trenger folk i jobb. Det vi ser, er skyggesiden av dette. Vi har lav ledighet, men for mange som står utenfor arbeidsmarkedet, som kunne kommet inn. Holder virkemidlene vi ser i dag, for å rette opp dette?

Statsminister Erna Solberg [10:07:22]: Jeg har aldri trodd at inkluderingsdugnaden er det eneste virkemidlet. Det høres nesten ut som om representanten tror det. Da har han ikke fulgt mye med på hva vi har gjort fra regjeringens side de siste årene. Vi har innført arbeidsplikt for sosialhjelp for unge sosialhjelpsmottake-

re under 30 år, med tett oppfølging for å få folk raskere tilbake i jobb. Vi har gjort endringer i kvalifiseringsstønadordningene. Vi gjør det mulig nå å ta et fagbrev innenfor kvalifiseringsstønadssystemet og ordningene i Nav i mye større grad enn det som var tidligere, fordi vi skal få flere tilbake.

Det er to utfordringer. Det ene er den utfordringen som dreier seg om helserelaterte spørsmål, det andre er kvalifiseringsutfordringene, og vi har tatt tak i begge spørsmålene. Men det tar lang tid. For lenge ble AAP brukt som en ordning hvor folk ble værende. Noen skulle bli uføretrygdet, men ble holdt på AAP selv om de etter hvert kvalifiserte for uføretrygd. Noen burde vært tatt hånd om mye tidligere. Vi gjør begge deler. Men jeg tar imot alle gode forslag, for dette synes jeg er en felles oppgave for hele det norske samfunnet.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:08:31]: Det er et positivt signal; vi skal komme med de forslagene.

Når det gjelder AAP, arbeidsavklaring, har mange opplevd at de ikke er blitt avklart. De mister støtten midt i perioden, de ramler ned, blir uføre eller kommer på sosialhjelp. Det siste som kommer nå, er forslaget om at AAP-mottakere under 25 år skal miste en tredjedel av inntekten sin. Det følger logikken vi har sett før: De som har lite, skal gjøre en jobb ved å få enda mindre, mens de som har mye, skal bidra ved at de får mer. Det er et prinsipp høyresiden bruker, og vi ser det også her.

Jeg orker ikke denne kritikken fra opposisjonen, sier Siv Jensen når hun blir konfrontert med dette, men det må hun tåle, for dette handler ikke om opposisjonen, det handler om mennesker som blir rammet, og som blir sårbare.

Det er for kort overgang for dem som blir avklart etter sykdom, til de havner på uføretrygd. De blir for dårlig fulgt opp. Kapasiteten er for dårlig til å gi dem den avklaringen de trenger. Ser ikke statsministeren at veien tilbake til arbeidslivet er lengre fra uføretrygd enn fra arbeidsavklaring? Burde ikke innsatsen vært større der for å hindre at uføretallene fortsetter å vokse som de gjør?

Statsminister Erna Solberg [10:09:34]: Formålet med de endringene vi gjør i AAP for de unge, er nettopp å sørge for at det blir en tettere oppfølging. Vi bruker den samme summen penger på tettere oppfølging som det vi reduserer inntekten med ved å være på AAP. Samtidig gjør vi det likt for hvilken stønadsform man er på – om man er på AAP, om man er på kvalifiseringsstønad, eller om man er på introduksjonsstønad – slik at ikke én skal fremstå som mer attraktiv, men at de alle er like for dem under 25 år. Det er fordi veldig mange av

disse står uten kunnskap og kompetanse og egentlig burde vært på en kvalifiseringsstønad for å kunne få den kunnskapen og kompetansen de trenger for å komme inn i arbeidslivet.

Derfor er det nettopp de tiltakene vi gjør, og som Arbeiderpartiet protesterer mot, som bidrar til å hindre at folk blir rekruttert til varig å komme utenfor. Vi har satt i gang tiltakene for å sørge for å følge opp dem som er på sosialhjelp. Vi gjør dette systematisk for unge som kommer inn i AAP og andre ordninger. Vi gjør nettopp disse stegene. Men å tro at det er kortsiktig og lett – det er det ikke. Dette krever arbeid over mange år.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:10:45]: Det er opplagt, men dette følger en annen logikk fra denne regjeringen, og det er at de som skal betale for tiltak for dem som sliter, er de som sliter. Når det skal bli billigere med barnehage for de fattigste, er det andre barnehageforeldre som skal betale for det – det er ikke spleiselaget som en helhet. Og nå er det unge under 25 år på arbeidsavklaringspenger som skal betale for at de skal hjelpes tilbake. Det er usosialt, det som kommer.

I tillegg er det i dette statsbudsjettet – det er viktig å ta det opp her også – en rekke kutt som jeg vil kalle usosiale og smålige, i arbeidsavklaringspenger, bostøtte for utsatte grupper, bilstønadsordning – det har vi sett tidligere – og fri rettshjelp. I neste års budsjett gjelder det nye grupper: unge med nedsatt arbeidsevne, barn som trenger tannregulering, og barn som trenger briller.

Dette er urettferdig. Statsministeren sa til meg i Politisk kvarter i går at de fleste har råd til å kjøpe briller til barna sine. Det er en illustrasjon på det mennesker står i. Disse menneskene er egentlig kandidater til å ende opp utenfor arbeidsmarkedet om de ikke får den hjelpen fellesskapet kan gi dem, til å lære, til å bli akseptert, til å være med i det sosiale, til å unngå lettere sosiale lidelser.

Hvorfor foretar regjeringen disse smålige kuttene som ikke har noen virkning for å gi mennesker bedre liv?

Statsminister Erna Solberg [10:11:56]: Alle disse kuttene hadde fortjent å bli diskutert separat, f.eks. spørsmålet om briller. Vi har på ti år hatt mer enn en dobling av denne posten, knyttet til én spesiell diagnose. Da har vi sagt at vi må holde litt igjen. Vi må sørge for at vi har en standardisert sats. Alle skal få briller, alle skal få gode briller tilpasset synet sitt, og som hjelper dem med sykdommen sin, men vi må ha en standardisert sats. Det har altså vært mer enn en dobling av denne posten i løpet av de siste ti årene, og da er det grunnlag for å gå inn og se på det.

Når det gjelder tannregulering, er regjeringens holdning at vi ikke skal bidra til det kroppspresset som er i dette samfunnet med å pushe på at alle skal ha akkurat like pene tenner, og at det offentlige skal betale for tannregulering. Det er interessant å se på den sosiale fordelingen av hvem som får tannregulering. Det er faktisk barn av folk med høy inntekt og høy utdanning som tar mest ut av denne potten, hvis man ser på den sosiale fordelingen av det.

Presidenten: Jonas Gahr Støre – til oppfølgings-spørsmål.

Jonas Gahr Støre (A) [10:13:00]: Min inngang til dette spørsmålet er at vi har en utvikling i samfunnet vårt som er svært alvorlig. Det statsministeren beskrev som en av de største utfordringene for Norge i 2013, har bare fortsatt å øke. Nå må vi ta tak i dette, med tettere oppfølging fra Nav, sier arbeidsministeren. Det er for sent.

Jeg hører at statsministeren inviterer til at vi skal ha samarbeid om løsninger. Det er en god invitasjon. Vi har en rekke forslag. Det må komme mer ressurser til de som målrettet hjelper dem som er utenfor. Det må komme mer ressurser til kompetanse. Det må tas tak i utfordringen med psykisk helse, det som kalles «lettere psykiske lidelser». Det handler om hele spekteret av tidlig innsats, fra barnehage til skole til oppfølging.

Jeg frykter at dette med inkluderingsdugnaden og tiltakene regjeringen nå har, er for svakt og for lite målrettet. Tallene og prognosene i dette budsjettet tyder på det. Vi er på feil kurs. Det alvorlige med det er ikke at vi passerer 100 mrd. kr – det kan Norge betale – men det er at et stadig økende antall medmennesker kommer i en situasjon som de vanskelig kommer seg ut av. Så her trengs det sterkere lut – en mer håndfast og kraftfull politikk.

Statsminister Erna Solberg [10:14:06]: Jeg er veldig glad for at Arbeiderpartiet nå ser at dette er en av de store utfordringene. Det opplevde vi ikke før, nå er jeg glad for at vi har blitt enige om det. Vi har jobbet systematisk med dette siden vi kom i regjering, bl.a. med tidlig innsats. Det er derfor det brukes 1,3 mrd. kr mer i norske kommuner – overført fra staten til norske kommuner – for å jobbe med tidlig innsats på mental helse, på helsesøstertjenester og psykologer i alle kommunene. Fra neste år er det pålegg om at det skal være psykologkapasitet i alle kommunene. Det er for å hjelpe til med disse lavterskeltilbudene for å hindre ting.

Det er veldig farlig å tro at inkluderingsdugnaden løser alle disse utfordringene. Det er veldig mange andre tiltak som kommer i tillegg, men inkluderingsdugnaden er målrettet mot én ting: samhandlingen med arbeidsgi-

vere og Nav, for å sørge for at vi får frem jobber som gjør at folk som ikke kan jobbe 100 pst. effektivt, og som kanskje har en sykdom og trenger behandling, likevel får en plass i arbeidslivet. Det er det som inkluderingsdugnden handler om, og det er det vi ser at mange arbeidsgivere nå sier ja til å være med på.

Presidenten: Per Olaf Lundteigen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:15:22]: Regjeringa vil redusere minsteytelsen i arbeidsavklaringspengene med 70 000 kr for ungdommer under 25 år som kommer inn i ordningen. I tillegg vil regjeringa avvikle ung ufør-tillegget på 44 000 kr for alle nye mottakere av arbeidsavklaringspenger. Regjeringa har beregnet helårseffekten i 2023 til 885 mill. kr.

Regjeringa er hard mot de svake. Senterpartiet er faste og varme og klart imot innstrammingen. Regjeringas fikenblad for å forsvare dette brutale kuttet er «bedre og tettere oppfølging». Dette har jeg hørt i alle de seks årene jeg har vært i arbeids- og sosialkomiteen, men hver dag får jeg melding om at Nav fungerer dårlig for de menneskene som trenger fellesskapet mest, og disse ungdommene er blant dem. Det er for få fagfolk, for korte åpnings-tider og altfor lite ansvar og myndighet hos dem som skal realisere poenget med Nav, nemlig en dør inn.

Når vil statsministeren styrke de lokale Nav-kontorene slik at fagfolkene der får myndighet til å avgjøre søknader om midlertidige ytelser og ikke sender saken til avgjørelse i spesialavdelinger, som aldri – aldri – har snakket med ungdommen?

Statsminister Erna Solberg [10:16:31]: Regjeringen har systematisk flyttet mer av beslutningene nærmere brukerne i Nav siden vi kom inn i regjeringskontorene. Det er bl.a. derfor vi har tett oppfølging av folk med psykiske utfordringer – man får en veileder som er med for å tilrettelegge i arbeidslivet. Det er derfor vi har økt denne ordningen betydelig i løpet av disse årene. Det er derfor vi jobber mer med samarbeidet med arbeidslivet ute og følger opp dem som er ute på arbeidstrening. Det er nettopp den typen ting som lå i de endringene vi gjorde i Nav, for vi opplevde at under den rød-grønne regjeringen ble det som var lagt opp til å være en reform for mer beslutning i førstelinjen, til mer beslutning i kontorene og mindre makt ute, mer et servicekontor utad istedenfor oppfølging og hjelp. Jeg er helt sikker på at vi kan gå enda flere steg med dette, men det langsiktige målet vårt er at alle som har sammensatte utfordringer, som trenger tett oppfølging, skal ha folk som hjelper dem med den tette oppfølgingen i Nav, og det er altså de skrittene vi har gått siden vi kom i regjeringskontorene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:17:47]: Regjeringens vilje til sentralisering er stor. Planmessig og med klar systematikk har denne regjeringen fremmet den ene sentraliseringsreformen etter den andre: politireformen, kommunereformen, høyskole- og universitetsreformen, Nav-kontorene og skattekontorene. Det har skapt store reaksjoner og stor motstand, men denne regjeringens fremste egenskap er for så vidt ikke å lytte til distriktene spesielt. En tviholder på at alt er bra, også når man fra Nord-Norge påpeker sårbarheten ved luftambulansen etter at Babcock overtok, og i statsbudsjettet blir typiske distriktsordninger plukket vekk. Fjerning av førings-tilskuddet til kystflåten og reduserte bevilgninger til andre fiskeri- og kysttiltak er klare eksempler på det.

Nye utredninger om sentralisering legges fram på løpende bånd. De to siste ukene har to regjeringsoppnevnte utvalg lagt fram forslag, og kommunalministeren varsler at kommunereformen skal fortsette i inneværende periode. Det foreslås i en av utredningene at lokalsamfunnenes andel av verdiskaping av vannkraft skal inndras til statskassen. Forslaget utgjør et tydelig brudd på den samfunnskontrakten som har vært mellom lokalsamfunn og storsamfunn når det gjelder vannkraftutbygging. I tillegg klarte utvalget, da de la fram utredningen, det kunststykket å forene kraftkommunene og kraftbransjen i motstand mot det samme forslaget. Det var grunnrentene som kraftbransjen ville ha endret for å øke verdiskapingen, ikke konsesjonskraft og konsesjonsavgift.

Bransje og lokalsamfunn sier altså det samme: De vil ikke ha dette. Vil regjeringen lytte til et samlet Kraft-Norge og skrinlegge forslaget?

Statsminister Erna Solberg [10:19:37]: Det var mange enkeltpåstander i det innlegget som det kunne ha vært interessant å ta opp, for jeg mener at de gir et feil bilde. Denne regjeringen bidrar til gode rammebetingelser som gjør at små og mellomstore bedrifter vokser. Vi ser økonomisk utvikling i Distrikts-Norge som skaper tryggere jobber. Vi ser at totalsummen er at det er lav ledighet, at det er mangel på arbeidskraft, og at det faktisk er en balansert vekst i det norske samfunnet for øyeblikket.

Men siden spørsmålet dreide seg om kraftverksbeskatning, kan jeg gjenta de svarene jeg ga til representanten i frontaledebatten i forrige uke. Regjeringen nedsatte ikke dette utvalget med henblikk på at vi skulle gjøre forandringer i beskatningen mellom det kommune får, og det staten får. Grunnen til at dette utvalget ble nedsatt, var at vi ønsket å se på det som ble tatt frem – også i mange diskusjoner i Stortinget og andre steder – om at det var for dårlige incentiver til å gjøre oppdate-

ringer og ta ut kraftutnyttelsen av de vannkraftverkene vi allerede har. Det var det som var formålet.

Så er det ikke sikkert at staten går inn og sier at man da må komme med dette svaret. Da hadde vi ikke bedt om en NOU, da hadde vi ikke sagt at det er et ekspertutvalg som skulle gjøre det. Jeg tror heller ikke ekspertene ville ha akseptert at de skulle få et mandat hvor forhåndskonklusjonene var trukket. Nå skal dette høres, så skal vi diskutere, og så skal vi trekke konklusjoner og komme med de politiske anbefalingene. Men jeg kan røpe så mye som at jeg mener akkurat det samme som jeg mente i 1996, da jeg satt her og jobbet med kraftverksbeskatningen. Jeg vet at LVK, Landssamanslutninga av Vasskraftkommunar, har en plansje med bilder av meg fra en konferanse hvor jeg sier at vannkraften er også en viktig lokalressurs, og at beskatningen også skal komme kommunene til gode.

Marit Arnstad (Sp) [10:21:28]: En annen sentraliseringsreform som ble lagt fram i statsbudsjettet, var en statliggjøring av skatteoppkrevingen. Sitat: Du er da vel ikke opptatt av å ha kemneren nær deg? Og: Vi skal erstatte små og dårlige fagmiljø med større miljø.

Sånn snakker regjeringen ned arbeidstakere og prøver å forsvare det at de har tenkt å sentralisere arbeidsplasser gjennom å statliggjøre skatteinnkreving. Finansministeren sier at alle skal få tilbud om jobb, men i proposisjonen står det faktisk at 429 årsverk skal bort. Det sies at det ikke er en innsparingsreform, men staten har tenkt å spare 370 mill. kr. Og det kartet som finansministeren viste over plasser i Norge, viser at Namsos får 2 arbeidsplasser, Trondheim får 43, Voss får 2, Bergen får 87. Det var denne regjeringen som skulle flytte oppgaver ut til kommunene, men i stedet velger de nå å samle oppgaver hos staten. Hvorfor har denne regjeringen så stor tiltro til staten og til statliggjøring?

Statsminister Erna Solberg [10:22:34]: Når man siterer deler av en diskusjon, burde man kanskje sitert påstanden som var før mitt svar om at jeg ikke tror at folk er opptatt av å ha kemneren nær seg. Det var partilederen i Senterpartiets påstand om at dette var å ta nære tjenester fra velgerne. Jeg tror de færreste har så lyst til å ha så mye med kemneren å gjøre, bortsett fra å betale skatten sin.

Det som er utgangspunktet for dette, er at vi trenger å ha gode innkrevingsordninger. Vi har et arbeid mot svart arbeid – denne regjeringen har jobbet mye mot arbeidslivskriminalitet og etablert a-krimsentre rundt omkring i landet. Det å kunne inndrive skatter og avgifter er et viktig element i det – å ha bedre kompetanse rundt det. Derfor har vi lagt opp til at dette skal gå sammen med Skattedirektoratet – jobbe sammen med de andre skattekontorene for å sørge for gode tjenester.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Marit Arnstad.

Marit Arnstad (Sp) [10:23:39]: En tredje utredning er fra Domstolkommisjonen, som foreslår at to tredeler av tingrettene skal legges ned og sentraliseres. Uten unntak skal den sentraliseringen skje til de største byene, og det berører hundrevis av arbeidsplasser over hele landet.

Etter et replikkordskifte i trontaledebatten sa statsministeren at hun mente at kommisjonen trolig har gått for langt. Det betyr antakelig at hun mener at sentralisering er nødvendig, men at en ikke må gå for langt. Det er et åpent spørsmål om hva som da er passende sentralisering for regjeringen på dette området.

Så er det slik at strukturdelen fra Domstolkommisjonen bare er en bit av det arbeidet. Det er også her utredninger som omhandler digitalisering, kvalitet og oppgaver. Spørsmålet er hvorfor i all verden regjeringen krevde en framskynding av akkurat strukturdelen fra Domstolkommisjonen når det er de andre delene av Domstolkommisjonens arbeid som burde legge grunnlaget for en debatt om organisering. Hvorfor vil ikke regjeringen avvente og se ting i sammenheng, slik at man får sett oppgaver og innhold og diskutere organisering i sammenheng med det?

Statsminister Erna Solberg [10:24:47]: Veldig mange av de temaene som Domstolkommisjonen for øvrig skal jobbe med, har veldig liten bæringsvirkning på selve strukturen. Det sier også Domstolkommisjonen selv. Det dreier seg om arbeidsformer internt, det dreier seg i mindre grad om ting som har bæring for selve strukturen. Derfor har det vært naturlig å ha to forskjellige utredninger.

Vi er ikke ferdig med vårt arbeid. Denne skal høres, vi vil se på ulike alternativer knyttet til dette, og som sagt er dette et forslag som kommer fra et ekspertutvalg, som er opptatt av hvordan vi skal sikre at vi har god rettssikkerhet, god kvalitet, og kan sikre at dette fungerer godt. De påpeker at det er en utfordring at der det bare er en dommerfullmektig, kan man ikke behandle saker med mer enn seks års potensiell fengselsstraff – altså straffeframme. Det betyr at man uansett må flytte dem, og at det kan være andre måter å organisere det på.

Jeg synes de fortjener at vi seriøst går inn og diskuterer disse parameterne som de har lagt til grunn. Så mener jeg at de har gått for langt. Det betyr bare at vi skal jobbe godt og grundig med det og lytte til alle høringsuttalelsene knyttet til det som kommer etter hvert.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:26:07]: I Noreg har me brukt fiskeripolitikken for å kunna ta heile landet i bruk. Det har vore eit mål å sikra busetjing og verdiskaping langs heile kysten. Regjeringa driv ei målretta nedbygging av denne politikken.

Føringstilskotet bidreg til å oppretthalda mottaksstasjonar for fisk langs heile kysten og er viktig for den minste delen av fiskeflåten. Regjeringa har tidlegare forsøkt å kutta ordninga, men har vorte stoppa i Stortinget. Med fleirtalsregjering vert ordninga fjerna.

Velferdsstasjonar for fiskarar har vore eit viktig tilbod til fiskarane. Regjeringa har tidlegare forsøkt å kutta ordninga, men har vorte stoppa i Stortinget. Med fleirtalsregjering vert ordninga fjerna.

Regjeringa gjev 34 mill. kr til fiskerihammer, og av dette ser det ut til at Nord-Noreg får 0 kr.

Mitt spørsmål er: Kvifor er det så viktig for regjeringa å byggja ned denne delen av næringspolitikken i stedet for å satsa på kysten og satsa på Nord-Noreg?

Statsminister Erna Solberg [10:27:06]: Regjeringen satsar på Nord-Norge. Det går godt i norsk sjømatindustri. Noe av det aller viktigste vi gjør, er å sørge for markedsandeler. Det som Senterpartiet ofte glemmer, er at markedsadgang for fisk er helt avgjørende for arbeidsplassene langs hele kysten. Hvis vi ikke får avsetning på fisken vår, og hvis vi ikke har handelsavtaler med andre land, vil det heller ikke være lønnsomhet eller mulighet for utvikling, som vi ser for sjømatnæringen.

Vi produserer altså betydelig mer fisk enn det vi spiser selv. Derfor er det så viktig at vi har et aktivt arbeid for å sørge for markedsadgang. Derfor er det også viktig at vi jobber med hele systemet for fordeling av kvoter o.a. – det ligger en kvotemelding i Stortinget – for å sikre at vi har bærekraftig lønnsomhet og robusthet også fremover for næringen.

Vi jobber altså med å gjøre det lønnsomt i alle ledd. Jeg mener da at vi i sum har en politikk som er bedre for norsk fiskeri enn det Senterpartiets isolasjonspolitik er.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:28:20]: I trontaledebatten førre fredag hevda statsministeren at det er betre beredskap i luftambulansenesta no enn det har vore tidlegare. Dette svaret har provosert helsearbeidarar i nord, som ikkje kjenner seg igjen i denne solbergske verkelegheitsbeskrivinga. Då statsministeren stod i Stortinget og hevda dette, stod nemleg tre flyambulansar i Finnmark på bakken på grunn av mangel på mannskap. Både Finnmark legeförening og fylkeslegen i

Finnmark har reagert og er bekymra for ustabilitet og svekt beredskap.

No er vi i oktober. Det er tre månader sidan operatørbyttet. Mange er usikre på om regjeringa forstår alvorret og gjer det som trengst for å sikra befolkninga i nord eit fullverdig luftambulansetilbod gjennom vinteren.

Mitt spørsmål er om statsministeren vil gjenta at beredskapen i dag er betre enn før i luftambulansenesta, og kor lenge regjeringa har tenkt å sjå på at fly stadig er utmelde, og at helseføretaka ikkje klarer å tilby den luftambulansenesta som befolkninga i Nord-Noreg har krav på.

Statsminister Erna Solberg [10:29:28]: Ambulanseflytilbudet som nå er etablert, er et kvalitativt langt bedre tilbud enn det tilbudet vi har hatt tidligere. Det står fast. Det tilbudet vi hadde på anbud, var bedre på kapasitet og kvalitet enn det som var tidligere. Det koster også ca. 100 mill. kr mer enn det gjorde før vi skiftet operatør, fordi det er kvalitetshevinger i tilbudet. Det er bl.a. fordi alle ambulansflyene er blitt skiftet ut. Det er nye og mer moderne ambulansfly, og det er supplert med et jetfly.

I innkjøringsfasen har det vært utfordringer for Babcock, samtidig har man fulgt godt opp ved å ha ekstra tilgjengelighet av andre ressurser. Det ser nå ut som om de utfordringene som Babcock har hatt – og noen av de tekniske problemene – er løst, og at det derfor vil gå mer regulert fremover. Men det er klart at vi følger nøye med på utviklingen og på at de leverer på det tilbudet de har.

Men tilbudet og det det er lagt opp til der, er et bedre tilbud.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:30:47]: Denne runden viser i og for seg at regjeringen nok har en tendens til å bagatellisere de sentraliseringsreformene de sjøl foreslår. De synes kanskje det er litt irriterende at Senterpartiet står her og tar opp disse reformene, og at vi nå plager regjeringen en gang til med det. Men vi husker jo at denne regjeringen i starten kalte politireformen en nærpolitireform, et ord som ikke brukes lenger, og det kan en forstå ut fra hvordan den reformen har utviklet seg.

Denne regjeringen vet utmerket godt hva de gjør når de setter i gang denne typen prosesser. De vet utmerket godt hva de gjør når de fra Domstolkommisjonen plukker ut struktur som én del og behandler den før diskusjonen om oppgaver og innhold. Jeg tror kanskje avstanden til stortingsvalget har noe å si for akkurat det. Det er også sammenlignbart med kommuner og fylker og nye strukturer, som ble behandlet først, men nesten ingen oppgaver – de kom etterpå.

Mitt konkrete spørsmål til statsministeren er: Hvorfor var det nødvendig å framskynde strukturdelen av Domstolkommisjonen? Hvorfor har en ikke nå en gylden mulighet til å se hele kommisjonen i sammenheng?

Statsminister Erna Solberg [10:31:58]: Jeg svarte på det spørsmålet tidligere, at Domstolkommisjonen selv mener at den andre delen av arbeidet ikke har noen direkte påvirkning på selve strukturen, og at de mener at dette er riktig å gjøre.

Så vil jeg si at jeg er ikke det minste irritert over at Senterpartiet tar opp disse tingene, jeg synes bare det er fascinerende at de tror verden kan stå stille. Når verden forandrer seg, er vi også nødt til å forandre ting. Når kompetansekravene blir høyere, når det er ny kompetanse som gjør at vi kan behandle flere, må vi også sørge for at den kompetansen kommer til pasientene. Når kriminalitetsbildet forandrer seg, må vi sørge for å gjøre noe med den kriminaliteten som faktisk skjer.

Jeg er stolt, jeg, av politireformens resultater på området vold og overgrep mot barn. Jeg har sagt det mange ganger fra denne talerstolen, og jeg kommer fortsatt til å si det: Jeg mener at vi nå slår ned på mange av de overgriperne som før har gått fri. Det er viktig for barn i dette samfunnet.

Dette er forandringer som vi får til fordi vi gjør en kraftsamling på enkelte områder.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:33:14]: En del av statsbudsjettet, som det også ble nevnt her tidligere, handler om skattekontorene og at de skal sentraliseres i nye 56 enheter. Det ligner på en reform man hadde i Danmark, der man gjorde det samme. Der viste det seg at innkrevingseffektiviteten gikk ned, og det er jo en betydelig risiko knyttet til det. Regjeringen beregner å spare 370 mill. kr på dette, knapt 2 promille av den innkrevingen av arbeidsgiveravgift som er beregnet til neste år, som er over 200 mrd. kr.

Hvor sikker er statsministeren på at det faktisk er god økonomi når man fjerner den lokalkunnskapen og den effektiviteten i innkreving som har vært på skattekontorene, som oppgis til 99,8 pst.? Er statsministeren sikker på at dette er verdt innsatsen?

Statsminister Erna Solberg [10:34:08]: Jeg er litt forbauset over at Arbeiderpartiet, som ofte snakker om utfordringene med kriminalitet og ulovligheter på arbeidsmarkedet, ikke ser at skatt er en viktig del av dette. Det å være kraftsamlet på det er også en viktig bit.

Så tenker jeg at med 56 steder rundt omkring i landet, godt fordelt, får man også mye god lokalkunnskap

om hva som foregår. Som jeg har sagt før: Når det legges arbeidsplasser til Leira, Tynset og Otta, ville jeg kanskje ikke sagt at det akkurat er sentralisering; det er en god fordeling av kompetansearbeidsplasser, med god kunnskap om områdene, som er større.

Det er riktig at vi skal spare 370 mill. kr på dette. Det gjør vi bl.a. ved at vi tar ut den naturlige avgangen som foregår i enkelte andre områder, men alle kommer til å få et tilbud om jobb. Vi regner med at gevinsten kommer til å bli betydelig større, og det er de beregningene vi har lagt til grunn for dette.

Presidenten: Eirik Sivertsen – til oppfølgingsspørsmål.

Eirik Sivertsen (A) [10:35:07]: Jeg registrerer at statsministeren ikke har noe behov for å gå inn i det som var kjernen i spørsmålet, nemlig risikoen ved denne omleggingen og hvilke betraktninger man har gjort der.

Jeg merket meg også at statsministeren tidligere sa her at man satser på Nord-Norge. Mon tro det. Nå representerer jeg Nordland fylke, og vi bare konstaterer at man nå har valgt å legge ned en utdanning på Nesna, til store protester. Man har satt sykehuset i Sandessjøen i spill gjennom en utredning av en struktur der som skaper stor utrygghet knyttet til både hvilket tilbud man får, og hvor mange arbeidsplasser som forsvinner. Lisenskontoret i Mo i Rana skal reduseres. Man har kuttet i tilbudet på statens kjøp av flyruter. Og ikke minst hadde vi i fjor daglige meldinger etter værmeldingen: Går ambulansflyene i dag, eller gjør de det ikke? Jeg merker meg at helseministeren nå har sett det nødvendig å ha daglige oppdateringer på det også i år.

Ser ikke statsministeren at det har en verdi at folk bor over hele landet, når man fører en politikk som systematisk støtter opp under den sentraliseringen og urbaniseringen man ellers også ser?

Statsminister Erna Solberg [10:36:15]: Jeg ser veldig godt at det er et behov for at folk bor rundt omkring i hele landet, og at de skal ha gode tjenester. Det er en av grunnene til at vi f.eks. øker antallet rekrutteringsstillinger på sykehusene i Nord-Norge med 22 pst. Vi legger alle de nye rekrutteringsstillingene der for å sikre at det er gode tjenester i helsevesenet. Vi flytter altså over og gjør mye annet enn det som står på den listen.

Men la meg bare få si noen få ord om Sandessjøen, for jeg synes det er utrolig at Arbeiderpartiet bruker det som eksempel. Alle kommunene på Helgeland har vært enige om at det skal være ett sykehus der oppe. Helseforetaket – det regionale helseforetaket – har gitt beskjed om at det også skal utredes to, som en parallell utredning til dette, fordi man ikke er sikker på det. Men

alle har vært enige om ett, og det er en diskusjon om det skal være i Mo i Rana eller Sandessjøen hvis det blir ett, eventuelt om det skal være begge steder med en annen type kapasitet. Det har jeg ikke hørt at Arbeiderpartiets lokale representanter har vært imot i løpet av denne tiden. At det er en kamp for at Sandessjøen vinner over Mo i Rana, har jeg stor respekt for, men når man fører dette opp hit, må jeg stille spørsmålet: Mener denne representanten at vi skal ha sykehus i Sandessjøen eller i Mo i Rana? Hva er Arbeiderpartiets svar på det?

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:37:41]: Jeg må si jeg synes det er sørgelig å høre statsministeren henfalle til ren demagogi. Ingen står sjølsagt stille. Dette handler om politisk retning, og at vi kan mene ulikt om politiske retninger. Det handler om samfunnskamp og interessekamp. For Senterpartiet er det ingen modernisering dersom folk i Finnmark ikke skal ha et like godt akuttberedskapstilbud som resten av landet. Det er ikke modernisering hvis politiet ikke lenger kan rykke ut til folk i distriktene. Det er ikke modernisering hvis en legger ned studiesteder for både sykepleiere og lærere på Helgeland når en samtidig har behov for sykepleiere og lærere. Det mener vi ulikt om.

Finnes det noen grense for statsministeren når det gjelder sentralisering? Har statsministeren og regjeringen noen gang reflektert over den totale konsekvensen av alle de sentraliseringsreformene som denne regjeringen har satt i gang? Har hun noen gang reflektert over den totale konsekvensen for små og store steder rundt omkring i Norge når en har valgt så mye og så planmessig sentralisering som denne regjeringen har gjort?

Statsminister Erna Solberg [10:38:48]: Det er mulig at adjektivene sitter løst hos representanten, men jeg synes vi skal ha en saklig diskusjon om hvordan vi leverer gode tjenester alle steder for de fremtidsutfordringene vi har. Det synes jeg Senterpartiet ikke tar med seg når de sier at de er imot enhver ting. Jeg kan selvfølgelig være ironisk og si at de var imot nedlegging av postkontorene, selv om posttjenestene ble bedre for folk flest etterpå, eller jeg kunne kommet med morsomheter om at de var imot innføringen av farge-tv – og alle disse tingene.

Men jeg synes dette er ganske alvorlig, for skal vi ha gode tjenester, må vi faktisk også sørge for at vi kan rekruttere til de tjenestene, og sørge for at alle får likeverdige tjenester rundt omkring i landet. Da har kunnskap, kompetanse og bredde en betydning for mange av disse tjenestene.

Jeg har registrert at samhandlingsreformen var den eneste reformen representanten Slagsvold Vedum kun-

ne komme på at han hadde vært for av reformer de siste årene. Det er altså den reformen som mange av fastlegene nå påpeker at fastlegekrisen har sitt utspring i.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:40:08]: Den gangen Erna Solberg ble statsminister i Norge, presenterte hun det som da ble annonsert som regjeringens åtte viktigste prosjekter for Norge, og klimaet var ikke et av dem. Det protesterte vi og andre heftig mot den gangen. I dag tror jeg det er ganske ubehagelig for statsministeren å bli minnet om det, fordi vi er i en tid da klimaengasjementet er så sterkt, der ungdommen gjør klimaopprør, og der klimaforskerne med all tydelighet viser at de som ikke tok dette på alvor tidligere, tok feil.

Hvorfor minner jeg om det nå? Jo, fordi vi denne uken skulle hatt det statsbudsjettet som kom med utslippstall som viste at vi lå an til å nå Norges klimamål for 2020. I stedet fikk vi et statsbudsjett som viser at vi ikke ligger an til det. Utslippstallene som regjeringen nå legger til grunn for 2020, viser at vi mangler kutt på mellom 3 og 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter for å oppfylle Stortingets klimaforlik fra 2012. Det er et stort gap. Det er utslipp tilsvarende årlige utslipp fra mellom 1 og 2 millioner privatbiler, eller fire-fem Melkøya-anlegg.

Så mens debatten – behagelig nok for regjeringen, kanskje – har flyttet seg mer og mer mot 2030-målene, står Erna Solberg ansvarlig for ikke å nå målene i 2020. Det står i budsjettokumentene. Gjemt bort i en tekstboks på side 23 står det:

«Om utsleppa utviklar seg i tråd med siste framskrivning, ligg vi an til at utsleppa er høgare enn ambisjonen.»

Det har gjennom de siste årene vært veldig vanskelig å få statsministeren til å innrømme at hun står ansvarlig for en politikk som ligger an til å bryte med det klimaforliket hun selv skrev under på. Vil hun nå innrømme at hun har mislyktes?

Statsminister Erna Solberg [10:42:15]: Da vi forhandlet om klimaforliket, hadde vi noen klare og tydelige forutsetninger for hvordan vi skulle klare å nå de målene. Vi tok den gangen hensyn til at vi skulle bygge det på en blanding av innenlandske utslippskutt, kjøp av kvoter fra prosjekter i utviklingsland og bidrag fra norske bedrifter gjennom det å delta i EUs kvotesystem. Så tok man faktisk også en del forbehold om teknologiutviklingen og kostnadene ved klimatiltak.

Da den rød-grønne regjeringen la frem sin perspektivmelding våren 2013, anslo de at utslippene med den politikken, altså den samme type fremskrivninger som nå ligger i statsbudsjettet, i 2020 ville være 54 mill. tonn. De er nå nede i 51 mill. tonn. Det er jeg ikke fornøyd

med, vi skulle ha kommet lenger, men vi har altså fått til en betydelig reduksjon i forhold til det som var perspektivene i den rød-grønne regjeringens politikk, fordi vi har innført flere tiltak.

Men vi gjennomfører våre forpliktelser. Vi gjør det med de virkemidlene som vi var enige om i klimaforliket, og jeg skulle ønske at vi var kommet enda lenger. Men det er altså ingenting som tyder på at den rød-grønne politikken hjalp oss på vei til å klare dette, tvert imot er det de politikktiltakene som er gjennomført etter den tiden, som bidrar til at vi nå er nede i 51 mill. tonn i stedet for de 54. Vi kjenner ennå ikke fasiten, for regnskapet for 2020 gjøres opp først i 2022. Da har vi sikkerhet for hvor langt vi kom, og for hvor stort avvik det blir fra vår egen ambisjon om å ta to tredjedeler av kuttene hjemme. Som sagt, vi opprettholder og gjennomfører forpliktelsene våre, og vi gjennomfører kuttene totalt sett, men vi gjør litt mer ute enn det vi hadde ønske om i klimaforliket.

Audun Lysbakken (SV) [10:44:19]: Da fikk vi jo likevel, på en litt kronglete måte, kanskje, innrømmelsen til slutt. Jeg synes forsvaret til statsministeren er dårlig, for det er klart at hvis alle tiltakene for å nå 2020-målene hadde vært på plass i 2012–2013, hadde vi ikke trengt et klimaforlik. Det er i de årene Erna Solberg har styrt, at tiltakene skulle ha kommet på plass. Men de kom ikke på plass, og det er 100 pst. Erna Solbergs ansvar som statsminister i den perioden.

La oss se på hvordan regjeringen har rapport om dette underveis. For jeg lurer litt på når den erkjennelsen faktisk sank inn hos statsministeren. Senest i revidert nasjonalbudsjett tidligere i år kunne vi lese:

«Klimapolitikken virker.»

Men i statsbudsjettet, som altså ble lagt fram på mandag, fem måneder etter, skriver regjeringen at ambisjonen ikke kommer til å nås.

Hvordan kan klimapolitikken virke i mai, og så slutte å virke i oktober? Var det i sommer statsministeren skjønte at målene ikke kom til å nås?

Statsminister Erna Solberg [10:45:23]: Representanten forsøker nå å trekke ulike deler og ulike saker sammen som ikke henger sammen. Men klimapolitikken virker. Den virker fordi regjeringen også setter inn tiltak som ikke var en del av klimaforliket. Så er det viktig å minne om at klimaforliket var fra 2008, ikke fra 2012 – i 2012 var det en videreføring av klimaforliket. Det var i 2008 vi laget ambisjonene, og etter fem år med rød-grønn politikk på klimaforliket var anslaget 54 mill. tonn i 2020. Nå er det 51 mill. tonn, og fasiten får vi i 2022.

La meg bare komme med noen eksempler på hvordan dette virker.

Hvis vi f.eks. ser på nasjonalbudsjettet for 2015, anslo vi at vi i 2030 kom til å ligge på 51,5 mill. tonn hvis ikke noe mer ble gjort. Nå, for 2020, er vi nede på 45 mill. tonn. Det viser at vi har fått en reduksjon. Det er en liten beregningsendring på metangass her, men det viser at reduksjonen kommer. Hvert eneste år har vi rapportert lavere utslipp fordi politikken virker, men vi trenger flere tiltak – og det setter vi i verk.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Audun Lysbakken.

Audun Lysbakken (SV) [10:46:35]: Erna Solberg og jeg var begge med på å forhandle fram klimaforliket i 2012. Jeg regner med at ingen av oss ville satt navnet vårt under det, hvis vi ikke trodde at det var mulig å nå målene innen 2020. Etter seks år, på vei inn i sitt syvende år i statsministerstolen, kan statsministeren ikke skylde på noen andre enn seg selv.

Fra og med statsbudsjettet for 2018 ble det slutt på å omtale målet som et mål, da ble det til en ambisjon. Det vi kan lære av det, er at når denne regjeringen har en ambisjon, da skal vi passe oss, for da har man ikke lenger noe reelt mål om å gjennomføre det man har lovet.

Jeg lurer fortsatt på når det var regjeringen skjønte at man ikke kom til å nå klimamålene for 2020, og hvorfor regjeringen ikke tidligere har sagt tydelig til Stortinget at man ikke ligger an til å nå målene.

Statsminister Erna Solberg [10:47:28]: Vi har hvert eneste år rapportert hvordan vi ligger an i avstand, og vi har altså senket avstanden til målene. Vi når det som er forpliktelsene våre, men vi når det ikke med helt samme innenlandske ambisjon som vi hadde med hensyn til hvor mye vi tar hjemme, i forhold til hvor mye vi tar ute. Så er det interessant å se på utviklingen i nedgangen de siste årene. Hvis vi begynner med 2013: 52,2 mill. tonn i 2030. Vi er nede på 45, og det er før vi tar med oss alle de tiltakene som ligger i årets statsbudsjett, det som ligger i Granavolden-erklæringen om å øke CO₂-avgiften med 5 pst. hvert eneste år frem til 2025, de tiltakene som vi er blitt enige med landbruket om å sette i verk for å redusere landbrukets utslipp i løpet av denne tiårsperioden, de tiltakene vi setter i verk når det gjelder innblanding av biodiesel fra neste år, fra 12 til 20 pst., og de tiltakene vi bidrar med for å sikre at vi også får en innenlandsk maritim flåte med mindre utslipp.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:48:38]: Statsministeren vil ikke svare på spørsmålet om når regjeringen erkjenner at en ikke vil nå målene. Det synes jeg er interessant,

for det er ikke før nå vi får den innrømmelsen fra statsministeren, til tross for at vi har spurt i mange år. Vi har tittet litt på gamle budsjetter, og i budsjettet for 2016, f.eks., står det at Norges rapportering til FN anslår at utslippene i 2020 vil være kuttet i tråd med forliket. Året etter skriver regjeringen til og med at den fører en så ofensiv klimapolitikk at klimaforliket er forsterket på en rekke områder – veldig bra, for da skulle en tro at en ville overoppfylle det som ligger i klimaforliket. Det er veldig vanskelig å forstå hvordan en regjering som har styrt i seks år med et forsterket klimaforlik, kan bomme så kraftig på målet. Når skjønnte Erna Solberg at hennes forsterkning i realiteten var en svekkelse av norsk klimapolitikk?

Statsminister Erna Solberg [10:49:38]: Det at vi har rapportert internasjonalt at vi oppfyller Kyoto-avtalen, er helt riktig. Det gjør vi, og det gjennomfører vi. Vi gjennomfører de forpliktelsene vi har i Kyoto-avtalen, det er det ingen tvil om. Det kan også være en sannsynlighet for at vi nesten ligger i overoppfyllelse av det.

Men når det gjelder spørsmålet om en forsterket klimapolitikk, er en av de tingene vi gjorde, og som vi nå ser resultater av, selv om alle disse store teknologigrepene tar tid, det representanten Lysbakken som statsråd eller forhandlingspartner ikke ville innrømme opposisjonen den gangen, nemlig en tydelig forpliktende opptrapping av klimafondet, Enova, i forliket. Men det gjorde vi. Det har vi gjort, og gjør at vi nå har penger til et eget CO₂-fond for tungtrafikken, som gjør at vi kan jobbe med den delen av transportnæringen. Det betyr at det er penger til havvindsatsingen og penger til å sørge for at bedrift etter bedrift nå får reduksjoner i utslippene gjennom bruk av ny teknologi. De pengene kom på bordet fordi denne regjeringen gjorde det den rød-grønne regjeringen ikke ville innrømme oss i forhandlingene.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:50:47]: Statsministeren er god på tall og fakta, og derfor kommer hun til kort når hun nå prøver å argumentere mot fakta. Hun har lagt fram et budsjett som sier at hun ikke når målene, og prøver å bortforklare det ved å si at dette har vært en forsterket og fantastisk klimapolitikk. Men hun har mislyktes. Det er en klimafiasko. En av de tingene opposisjonen har bedt om gjennom hele den perioden statsministeren har styrt, har vært et nytt klimaforlik for å se om vi sammen kunne styrke tiltakene som vi ble enige om sist, og gi regjeringen ryggdekning for å gjennomføre mer. Men statsministeren har vært helt uvillig til det.

Jeg lurer på: Når statsministeren nå omsider innrømmer – veldig sent, riktignok – at hun ikke når målene for 2020, at hun har mislyktes med det, har hun tenkt til å komme til Stortinget og be om en utsettelse, slik at hun kan få en ny sjanse?

Statsminister Erna Solberg [10:51:43]: Jeg har ikke tenkt å be om en utsettelse. Vi har inngått en avtale med EU om klimaforpliktelsene våre for 2030. Det er ikke bare en avtale for 2030, men for 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029 og 2030, for vi skal nå en utslippsbane. Vi har utslippsbaner som vi er enige om i en internasjonal avtale at vi skal nå hvert eneste år fremover. Derfor holder regjeringen på med et sterkt arbeid for å få til de resultatene.

Jeg har lyst til å minne representanten om hva som står i klimaforliket. Det står at det – i 2012 – ble understreket at teknologiutviklingen, kostnader ved klimatil-tak, folkevekst, økonomisk vekst og utslippsutviklingen innenfor petroleumssektoren vil ha betydning for når ambisjonen blir nådd. Også den gangen var det faktisk et spørsmål om vi klarte å nå alle de innenlandske målene. Men vi når våre utenlandske. Vi har senket utslippene i forhold til det som var de rød-grønnes perspektiv-melding. Selv om vi skulle ønske å gjøre enda mer, er jeg glad for at denne regjeringen har en ambisjøs politikk for nettopp å gjøre det.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:52:50]: Statsministeren kan gjerne prøve å skylde på opposisjonen eller på teknologiutviklingen eller på hva som helst, men jeg tror de fleste er enig i at den som til syvende og sist står igjen med det soleklare ansvaret for at målene er brutt, er statsministeren selv. Det kunne vært fint å få en tydeligere forpliktelse for når målene for 2020 skal nås, om de skal nås i f.eks. 2021. Kanskje vi kunne blitt enige om det? For det er vanskelig å føle seg trygg på at en statsminister som har brutt én avtale, sånn uten videre vil oppfylle målene for de neste årene.

Det grunnleggende spørsmålet er jo: Hvorfor skal en statsminister som har feilet så fullstendig i å nå målene for 2020, be om og forvente å få tillit for at hun skal være den som kan nå målene for 2030? Det virker jo ikke spesielt sannsynlig.

Statsminister Erna Solberg [10:53:52]: Sannsynligheten ligger i det vi faktisk har fått til i løpet av disse årene vi har sittet i regjering. Vi har altså gått fra prognosen på ca. 52,2 i utslippstonn i 2030 til 45 nå – før tiltakene som kommer fra Granavolden, og som ligger i dette statsbudsjettet, og de tiltakene vi kommer til å

gjennomføre hvert eneste år fremover. Hvert eneste år vi har rapportert på langtidsprognosen for utslippene – på det som historisk har skjedd – har altså tallene gått ned. Vi er i riktig driv; vi er på riktig vei.

Så bør kanskje representanten Lysbakken tenke igjennom om han har kommet med tiltak i denne perioden som ville gitt korttidseffekter av det volumet som skal til for å nå målene i 2020. Det tror jeg faktisk ikke har kommet. Vi har gått igjennom ganske mange partiers ulike forslag. Det eneste måtte være å la være å drive oljeproduksjon i Norge. Det synes jeg er en dårlig investering med tanke på vår fremtidige velferd.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:54:56]: Jeg er glad for at statsministeren spurte om det, for SV har jo lagt fram de tiltakene som trengs. Vi sa til og med i 2017 at et absolutt krav for at vi skulle gå inn i regjering, var at det skulle legges en plan for å nå disse målene. Det er leit at ingen i den regjeringen som faktisk fikk makten, stilte tilsvarende krav. Da kunne vi kanskje vært et annet sted i dag.

Jeg tror nemlig det er sånn at handlekraften avgjør. Og statsministeren skal ha det at hun har vist at hun har veldig stor handlekraft. Hun har handlekraft når det er samlivskrise i egen regjering. Da er det to måneder med krisemøter, det er milliarder på bordet, det er ultimatum til regjeringspartnerne – det var ikke måte på hva slags handlekraft denne statsministeren hadde i møte med den krisen. Det er bare det at når ungdommene står utenfor her og krever handling mot klimakrisen, ser de ikke tilsvarende handlekraft. De ser tvert imot en regjering som er handlingslammet.

Jeg vil til slutt gi statsministeren anledning til noe som tallene tyder på at det er grunn til: Er det noe som helst i klimapolitikken i de årene hun har styrt, som hun vil ta selvkritikk for?

Statsminister Erna Solberg [10:56:02]: Jeg kan ikke komme på noe akkurat i øyeblikket. Jeg skal tenke på det spørsmålet. Jeg skulle på noen områder ønsket at vi kom enda raskere i gang med en del av omleggingen vi har innen maritim sektor, men det har vært nødvendig å bruke tid, og vi kommer mye raskere i gang enn de fleste andre land.

Er det noen tegn på at vi skal komme i mål? Ja, for det rapporterer vi på hvert eneste år. Hvert eneste år vi har rapportert, viser fremskrivingene at vi kommer nærmere 2030-målet. Vi har inngått en avtale som forplikter oss til å gjøre det, og vi har mange nye tiltak. Nye bybusser skal være nullutslippskjøretøy eller bruke biogass innen 2025. Innen 2030 skal nye tunge varebiler, 75 pst.

av nye langdistansebusser og 50 pst. av nye lastebiler være nullutslippskjøretøy, og vi har laget et eget fond innenfor Enova for å få til disse løsningene på lastebilside. Det er utrolig viktige tiltak, og jeg mener altså at vi er på riktig vei. Så tar det litt lengre tid, f.eks. fordi det å kjøpe seg ny bil tar litt tid for en vanlig familie.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [10:57:26]: Dette var en ganske utrolig sekvens å høre på – verden står overfor den største trusselen vi kan ha, med klimakrisen, og så står statsministeren og sier at etter seks år med henne som statsminister er det ikke noen ting hun vil ta selvkritikk for. Jeg håper andre statsledere har litt større ydmykhet i møte med denne store krisen vi står overfor.

Erna Solberg har ikke bare signert på klimaforliket, hun har lovet å forsterke det. I dag kjenner vi fasiten. Det blir ikke noen forsterkning. Vi vil ikke engang være i nærheten av å nå det. Rart er egentlig ikke det. Hver gang noen sier ordet «klima» i regjeringen, blir det jo borgerkrig. Statsministeren brukte valgkampen på å skyte ned ethvert initiativ fra klimaministeren. Da næringsministeren sto i spørretimen i Stortinget, sa han at han ikke ante hva Norges klimamål var, og han presterte til og med å si at det ikke var hans ansvar at man skulle nå dem.

Gjennom vårsesjonen ble det ikke lagt fram et eneste klimaforslag fra klimaministeren. Kan statsministeren si om det kommer til å bli lagt fram noen nasjonal klimapolitikk fra regjeringen i løpet av høsten?

Statsminister Erna Solberg [10:58:31]: Vi er i full gang med gjennomføringen av klimapolitikken. Det ligger mange forslag i dette statsbudsjettet, som er det viktigste instrumentet fremover. Så jobber vi nå med Klimakur, som kommer til å gi oss nye beregninger på ulike områder for å finne ut hvilke tiltak som kan gjennomføres med lavest tiltakskost.

Det er ikke slik at man ikke har forsterket klimaforliket. Klimaforliket sa at elbilfordelene skulle opphøre når vi hadde 50 000 elbiler, eller i 2017. Vi har 250 000 biler. Vi skal fortsatt ha elbilfordelene – frem til 2021. Det betyr jo at vi får til ting som man ikke var enige om at man skulle ha i klimaforliket. Vi har fordoblet bevilgningene til Enova, et spørsmål som var veldig avgjørende for oss, men som vi ikke fikk gjennomslag for da Arbeiderpartiet skulle forhandle med oss om klimaforliket. Men vi sa vi skulle gjennomføre det, og vi gjennomførte det i regjering, noe som gjør at vi har de pengene disponible til all den teknologiutviklingen som er. Så vi har forsterket tiltakene i klimaforliket på en rekke områder.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Bjørnar Moxnes (R) [10:59:58]: Solberg bruker flertallsregjeringen til å nulle ut flertallsviljen på Stortinget. Etter Rødts forslag vedtok som kjent stortingsflertallet at regjeringen skulle jobbe for at fagforeningene skal få flere medlemmer. Siden dette vedtaket i januar 2018 har vi ventet på konkrete tiltak, men veldig lite har skjedd. Nå, i statsbudsjettet, går altså regjeringen inn for å oppheve vedtaket om å få flere organiserte i arbeidslivet vårt. Departementet svarer – på kritikk – at dette bare er en såkalt teknisk vri, og at et arbeid nå pågår i et arbeids- og pensjonspolitisk utvalg med partene i arbeidslivet. Men det regjeringen skulle levere, var tiltak til Stortinget, ikke bare å holde på i et utvalg. Som LO-leder Gabrielsen sier:

«Hvis regjeringa faktisk har til hensikt å komme med konkrete tiltak for å få opp organisasjonsgraden, er det svært oppsiktsvekkende at regjeringen opphever et stortingsvedtak om det samme. En arbeidsgruppe er vel og bra, men faktisk ikke konkrete tiltak for å styrke organisasjonsgraden.»

Jeg vil ha et svar på hvorfor regjeringen nå opphever vedtaket framfor å fremme en sak til Stortinget med konkrete tiltak. Og kan vi få høre hvilke tiltak regjeringen vil iverksette for å sikre at flere faktisk blir med i fagforeninger i tiden framover?

Statsminister Erna Solberg [11:01:34]: For det første er det sånn at grunnen til at vi fremmer et forslag om å oppheve vedtaket, er jo de føringene som kontroll- og konstitusjonskomiteen har lagt på at vi bør avklare denne typen spørsmål. I stedet for å la dem ligge over år vil vi heller komme med den typen forslag. Det vi har gjort, som arbeidsmetode, noe som også rapporteres i statsbudsjettet, er at vi under Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd har laget en arbeidsgruppe som kommer til å legge frem en sluttrapport høsten 2020. Men fordi vi ikke klarer å følge opp innenfor den tidsrammen som ellers ville vært, har vi foreslått formelt å oppheve vedtaket fra Stortinget. Det opplevde jeg var i tråd med de føringene som er blitt gitt om hvordan Stortinget ønsket at vi skulle håndtere dette, istedenfor å la ting ligge år etter år etter år.

For oss er det viktig med et godt organisert arbeidsliv. Treparsamarbeidet er en grunnplanke i hvordan vi har valgt å organisere vårt arbeidsliv. Jeg mener vi får mye godt ut av dette. Derfor jobber vi med å styrke organisasjonsgraden i arbeidslivet på begge sider. Det å si at det er en stor krise, og at venstresiden nå roper varsko, står ganske klart i kontrast til både tallene og – ikke minst – det LO-sjefen sa i fjor. For litt over ett år siden sa LO-sjefen at det ikke var noen dramatik i tallene. Gabrielsen sa til NRK 5. februar i fjor:

«Tilbake på 1970-tallet var det 51,5 prosent som var organiserte, i dag er vi 49,1. Det er ingen dramatisk og stor nedgang vi snakker om.»

Det vi samtidig vet, er at organisasjonsgraden på den andre siden, i næringslivet, har økt i denne perioden. Så det er jo ikke en krise når det gjelder organisasjonsgraden i Norge. Vi jobber sammen med partene om tiltak.

Så er det interessant, når skattefradraget ofte trekkes frem, at det ikke var noen synlig økning i organisasjonsgraden i den perioden da den rød-grønne regjeringen økte skattefradraget.

Bjørnar Moxnes (R) [11:03:33]: Stortinget har aldri bedt om verken bortforklaringer eller trenering, som er det regjeringen her kommer med.

Jeg vil også be Solberg om å vurdere å ta en prat med dem som jobber i bl.a. byggebransjen, bilvasken, pleie- og omsorg, hotell og restaurant, og de som serverer oss på utestedene, og spørre om de opplever at det er krise eller ikke når det gjelder antallet som er med i fagforeninger.

Vi har kommet med en rekke forslag på Stortinget som ville gjort at flere hadde kunnet bli med i fagforeninger. Det er forslag om å stoppe hull i konkurslovgivningen, for å hindre fagforeningsknusing. Det er forslag om at de på toppen i selskaper som Rema 1000 må ta arbeidsgiveransvar for de ansatte, slik at de kan forhandle med den reelle eieren av kjeden, både om lønn og arbeidstid, og også ha reell medbestemmelse. Alt dette har regjeringen stemt imot i Stortinget.

Hvorfor går regjeringen imot de tiltakene som vi vet kan styrke fagbevegelsen og ansvarliggjøre arbeidsgiveren overfor sine ansatte, og som vi foreslo på Stortinget?

Statsminister Erna Solberg [11:04:39]: Regjeringen er opptatt av at retten til å organisere seg skal være tydelig og klar. Det kommer vi til å være opptatt av å følge opp videre. Men det betyr ikke at vi er enige med Rødt i deres vurdering av verden og hvilke pålegg man skal ha for ulike personer eller ulike organisasjoner. Man er fri til å organisere seg, og det mener vi det er viktig å hegne om.

Vi jobber med oppfølgingen av denne saken sammen med partene i det rådet vi har for samarbeid med dem. Da synes vi det er naturlig at vi venter til vi er ferdig med det arbeidet for å se hvilke områder det vil være viktigst å ta tak i, og om det er områder som partene mener at vi skal styrke for å sikre friheten til å organisere seg for alle.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Bjørnar Moxnes.

Bjørnar Moxnes (R) [11:05:27]: Oppheving av vedtak er ikke oppfølging. Det er å annullere vedtak, og det er det som regjeringen nå gjør. De sier stadig vekk at faste ansettelser er hovedregelen i Norge, men så undergraver de dette ved at de samtidig åpner for mer midlertidighet i arbeidslivet. Det er noe som vi også ser i budsjettet, hvor de foreslår å stramme inn permitteringsperioden i fiskeindustrien, som de begrunner med at det har blitt mer innleie og en generell bedring i arbeidsmarkedet. LO sier at dette vil føre til at bedrifter mister ansatte med høy kompetanse, og at enda flere vil jobbe uten fast ansettelse i denne viktige industrien. Det vil også kunne forsterke tendensen – som vi kunne lese om i en LO-rapport som kom nylig – med at fast ansatte også i industrien erstattes av innleide på korttidsopphold, gjerne fra Øst-Europa, i stedet for folk som er bofaste i Norge.

Vil regjeringen lytte til fagbevegelsen og revurdere dette foreslåtte kuttet i permitteringsperioden i fiskeindustrien eller ikke?

Statsminister Erna Solberg [11:06:28]: Vi har fremmet et forslag om permitteringsregler som vi står bak. Det har også tatt høyde for det jeg vil kalle «force majeure»-situasjoner, som gjør at man kan ha en lengre tid hvis man f.eks. får den type naturkatastrofer som algeoppblomstringen var i områder. Det betyr at vi har sett det. Samtidig er det viktig å huske på at 26 uker er et halvt år. Hvis man skal være permittert i mer enn et halvt år – når vi har mangel på arbeidskraft i mange sektorer i dette landet – er det utfordrende hvis vi låser folk i permittering istedenfor at de går til en annen arbeidsgiver og kan jobbe der det er behov. Da får man faktisk mer innleie av folk fra andre land.

Jeg er enig med representanten Moxnes i at det er en utfordring hvis vi ser at antallet som innleies, øker, men da må vi stille spørsmål om hvorfor det skjer. Er det fordi det nå er mangel på arbeidskraft med den typen kompetanse? Da må vi sette i gang med kvalifiseringstiltak og gi kompetanse. Det er noe av det vi gjør i forbindelse med arbeidet i Nav.

Presidenten: Rigmor Aasrud – til oppfølgingsspørsmål.

Rigmor Aasrud (A) [11:07:43]: Vi hører til stadighet statsministeren og andre snakke om hvor viktig det er å ha en høy organisasjonsgrad. Stoltenberg-regjeringen økte fagforeningsfradraget i sin tid, og forskning fra Institutt for samfunnsforskning viser at organisasjonsgraden ville ha vært 3 pst. lavere hvis det ikke hadde blitt gjort. Uten den høye organisasjonsgraden ville man hatt en nedgang på 6 pst. i produktiviteten. Det viser jo at myndighetene har virkemidler for å øke organisa-

sjonsgraden. Men i det sjuende budsjettet som Solberg-regjeringen legger fram, gjør man det dyrere å være fagforeningsmedlem.

I den norske modellen er det tre ben: partene i arbeidslivet og myndighetene. Nå sier statsministeren at regjeringen arbeider med tiltak for å øke organisasjonsgraden. Samtidig ønsker hun ikke å legge fram en sak for Stortinget.

Kan statsministeren redegjøre for hvilke tiltak regjeringen nå jobber med for å øke organisasjonsgraden, og ikke bare lene seg på partene?

Statsminister Erna Solberg [11:08:51]: Som sagt, og som rapportert i statsbudsjettet: Vi har sammen med partene i arbeidslivet nedsatt en arbeidsgruppe som er ledet av en statssekretær i Arbeids- og sosialdepartementet, som jobber med spørsmål knyttet til hvordan man kan øke organisasjonsgraden. De skal diskutere tiltak og legge dem frem for Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd og regjeringen. Derfor kan ikke jeg nå si hvilke tiltak det er. Vi gjør det som er i trepartssamarbeidets ånd: Vi snakker med alle de tre partene og finner ut hva som skal til.

Når det gjelder statistikken i den forskningsrapporten, viser det seg ikke i praksis, når man blir innhentet av virkeligheten, for det er jo ikke lavere organisasjonsgrad nå, selv om vi ikke har økt fagforeningsfradraget. Når det gjelder organisasjonsgraden, er det – som Hans-Christian Gabrielsen i LO sa – faktisk ikke noen dramatisk og stor nedgang. Helt fra 1970-tallet har nedgangen vært på litt over 2 pst. Det kan ikke være en stor krise hvis LO-sjefen ikke mener at det er dramatisk.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:10:19]: Budsjettet som nå er lagt fram, er svært dårlig nytt for kysten og for distriktene. I Norge – og i Nord-Norge – er det stor vilje til å skape arbeidsplasser for å skape vekst. For Arbeiderpartiet er det viktig å bygge gode samfunn over hele landet og sørge for at folk kan bo over hele landet.

I budsjettet er bevilgningene til kyst- og havneformål redusert med 3,1 pst. Det handler om at man bl.a. kutter i fiskerihavner, at man kutter i gods fra vei til sjø, og at man kutter i vedlikehold og nyanskaffelser i Kystverket.

Denne regjeringen gjør det vanskeligere, ikke lettere, å bygge. Man trenger nødvendig infrastruktur skal man skape vekst over hele landet. Vi trenger havner, vi trenger fylkesveier, vi trenger bredbånd – vi trenger tiltak.

Vi har en kyst som er rik på ressurser. Et uttalt mål for de fleste partier er at man ønsker å få bearbeidet mer av fisken i Norge framfor å få den sendt ut fryst og få den

tilbake innpakket i papp. For å få det til trenger industrien å ha tilgang på nok fisk hele året. Da trenger man å ta hele kysten i bruk.

De siste årene har regjeringen kommet med mange smålige kuttforslag for fiskerinæringen: kutt i sikkerhetsordning, kutt i velferdsstasjoner – småpenger som bidrar til å gi fiskerne en plass å komme for en kopp kaffe og vafler eller en dusj – eller kutt i føringstilskuddet, en ordning som skal sikre mottak av fisk langs hele kysten, som gjør det mulig for fiskerne å levere fisk til mottak der det ikke er industri. Det er viktig.

Mange hadde satt sin lit til at Kristelig Folkeparti skulle ordne opp i dette, men det har de altså ikke gjort. Så spørsmålet mitt er: Blir det bedre eller dårligere tilgang på råstoff om man fjerner føringstilskuddet?

Statsminister Erna Solberg [11:12:21]: Det viktigste spørsmålet om tilgang på råstoff dreier seg om den biologiske utviklingen i havene, det dreier seg om å ivareta havene våre på en god måte, det dreier seg om å fiske kontrollert ut fra de mengdene vi har, det dreier seg om gode avtaler med andre land om forvaltningen av havressursene våre. Det er det absolutt viktigste: å sørge for at vi har nok fisk hele året.

Så er det mange diskusjoner knyttet til hvordan vi skal sikre at man fisker, og har aktivitet på land. Vi mener at noen av de forslagene vi har, bl.a. knyttet til kvoter, og annet som ligger i Stortinget, bør kunne bidra til det. Men dette skal altså behandles fremover i Stortinget.

Det å ha god konkurransekraft for fiskerinæringen dreier seg også om de rammebetingelsene vi gir bedrifter, bl.a. på skatt og avgift. Når vi senker selskapsbeskatningen, når vi sørger for at det er gode rammebetingelser for øvrig, bidrar vi til å gjøre norsk fiskeriindustri mer konkurransedyktig.

Når vi bruker mer penger til fiskeriforskning, bidrar vi til at vi har bedre grunnlag for å bruke bestandsforvaltning og skape langsiktig bærekraft, men også til teknologier og måter å jobbe på. Ikke minst jobber vi nå med noen store prosjekter innenfor forskningsverdenen, som f.eks. Ocean Space Centre, som dreier seg om hele havområdet. Det kommer til å være til nytte for hele Norge fremover, med vår maritime industri og vår fiskerinæring, som også kommer til å trenge å bruke den teknologien og teknologibasen vi har fra både olje- og gassnæringen og andre områder.

Cecilie Myrseth (A) [11:14:03]: Statsministeren svarer på veldig mange ting, men overhodet ikke på mitt spørsmål. Jeg spurte ikke om Ocean Space eller om biologisk utvikling i havet. Jeg spurte om føringstilskuddet, som gjør at fiskerne kan levere fisken der de

har fisket den, så man kan få den til industrien. Det var mitt spørsmål, men det vil ikke ministeren svare på.

Jeg vil si at fra Tromsø, hvor man har noe industri, når man henter fisk f.eks. i Burfjord i Kvænangen, er det en tur på over ti timer, 65 mil. Det får man til fordi man har dette føringstilskuddet. Så jeg spør igjen: Hvorfor er det viktig for statsministeren å fjerne dette tilskuddet, som ikke koster veldig mye?

Statsminister Erna Solberg [11:14:47]: Vi gjør endringer i ulike virkemidler for å bidra til både å ha budsjettevne og å sørge for at vi har god konkurransekraft i Norge. Det er mange enkelttilskudd som kan gi bidrag, men vi mener også at de som kjøper fisken, må være i stand til å betale for at fisken kommer, og at vi derfor med de rammebetingelsene vi har, vil sørge for at det kan skje.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Cecilie Myrseth.

Cecilie Myrseth (A) [11:15:14]: Jeg vil bare minne om at spørretimen er til for at regjeringen kommer hit for å svare på spørsmål fra stortingsrepresentanter, men det er kanskje litt for lenge siden statsministeren var vanlig stortingsrepresentant.

Men jeg vil gi et eksempel: Karls Fisk & Skalldyr i Tromsdalen henter fisk på flere mottak i Nord-Troms, og holder også på å åpne et mottak nå i Dyrøy sør i fylket. Det er en kommune som er en omstillingskommune, hvor man sårt trenger nye arbeidsplasser. Men dersom man fjerner dette tilskuddet, blir det så dyrt med tanke på den lange reisen det er for å få hentet denne fisken, at det ikke er sikkert at man får til å åpne mottak som vil skape arbeidsplassene.

Så spørsmålet mitt er – jeg prøver nok en gang, tredje gang: Hva er statsministerens svar til Karl, som nå sier at disse fiskemottakene er i fare?

Statsminister Erna Solberg [11:16:06]: Vi kan ta mange enkeltteksempler på områder hvor man ville ønsket seg et ekstra tiltak eller en subsidie eller hjelp på området, og så ville man fått arbeidsplassen akkurat der.

Totalbildet av det vi gjør i dette budsjettet for Nord-Norge, er veldig bra. Innledningen til spørsmålet var at dette var et negativt budsjett for Nord-Norge. Tvert imot, dette er et godt budsjett for Nord-Norge, hvis vi ser på hvordan vi skal levere mer tjenester fremover, f.eks. innenfor helsesektoren med ny redningsbase. Men vi kan ikke opprettholde alle enkelttilskudd over statsbudsjettet sånn som de alltid har vært. Det betyr også at føringstilskuddet er blant de tiltakene vi ikke har videreført.

Presidenten: Cecilie Myrseth – til oppfølgingsspørsmål.

Cecilie Myrseth (A) [11:16:47]: Jeg skal prøve å spørre statsministeren igjen om det jeg nå har spurt om veldig mange ganger: De fiskerne som skal levere på mottakene i Nord-Troms, som nå kanskje ikke har noen til å komme og hente denne fisken, hva er statsministerens svar til dem? Hvordan skal de kunne leve av det arbeidet som de faktisk driver på med, når man fjerner en sånn viktig ordning?

Statsminister Erna Solberg [11:17:18]: Føringsstilskuddet er ikke så viktig at man ikke får levert fisk til mottak. Man får levert fisk til mottak, og lønnsomheten i de mottakene er helt avgjørende for om man får videreført drift og aktivitet hele veien. Derfor er det viktig både med den kvotemeldingen vi har levert, og å sørge for at det er lønnsomhet i alle deler av dette. Men vi kan ikke si at det er ett enkelttiltak som er avgjørende for om vi har en god fiskerinæring i Norge og i Nord-Norge. Det er det ikke, fordi det er veldig mange sammensatte årsaker til det, og denne regjeringen fører en god politikk for å gjennomføre dem.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:18:07]: No har jo spørsmålet om føringsstilskot vore oppe i fleire rundar. Først var det Pollestad som stilte det spørsmålet, og så Cecilie Myrseth no, som faktisk måtte forklare kva ordninga gjekk ut på før statsministeren skjønnte kva ordninga var. I første svar vik ho unna å svare i det heile.

Men vi har frå fiskesalslaga kva som skjer dersom ein fjernar føringsstilskotet, som er tilskot for å føre fisk når ein ikkje har eit mottak for den typen fisk i nærleiken, til eit mottak som har det. Ta Hitra-krabbe: All den krabben kjem sjølvsagt ikkje frå Hitra, men frå heile kysten, og er kome dit på grunn av føringsstilskot, som er heilt avgjerande for at kystfiskarar kan få omsett dei verdiane som finst i fjordane deira. Det å fjerne heile ordninga er faktisk eit ganske kraftig angrep både på kystfiskarane og på industrien. Kvifor? Kva er grunngivinga frå statsministeren for å gjere dette?

Statsminister Erna Solberg [11:19:15]: Jeg vet utmerket godt hva føringsstilskuddet er. Vi har fjernet det fordi vi fjerner noen ordninger i statsbudsjettet for å få plass til andre viktige prioriteringer, og bl.a. fordi vi gjør mye for å bidra til økt lønnsomhet totalt sett i norsk næringsliv. Det gjør at det er andre tiltak som bidrar til lønnsomheten også. Så har vi fjernet dette fordi vi mener at man da må kunne levere fisk og få betalt for den fisken på en måte som også tar med ekstrakostnadene.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:19:45]: Det å fjerne dette føringsstilskotet gjer faktisk at store verdier ikkje blir skattlagde i Noreg i dag, verdier som ligg inne i fjordarmar, på stader der det er lite mottak. Dei kjem ikkje til å bli skattlagde, fordi ein har ikkje nokon plass å gjere av fisken. Føringsstilskotet har – kjempelenge – vore ei ordning som har gjort at vi har fått verdier ut av havet – meirverdier. Når ein da fjernar dette, taper ein ikkje berre dei verdiane; ein skattlegg dei ikkje. Ein får heller ikkje skapt landindustri, sjølv om regjeringa har sagt at ein skal auke landindustridelen i fiskeria.

I tillegg har ein endra på permisjonsreglane, halvert permisjonsreglane for fiskeindustrien, som også er eit ganske hardt slag mot fiskeindustrien. Vi klarer ikkje å sjå – ikkje på noko område – at dette blir kompensert med andre typar verkemiddel. Men det er mogleg vi har oversett noko, så spørsmålet mitt til statsministeren er rett og slett: Kva er det vi har oversett? Kva andre tiltak er det som gjer at fiskeindustrien likevel kjem betre ut?

Statsminister Erna Solberg [11:20:48]: Vi har foreslått å fjerne føringsstilskuddet – ja. Vi mener at en lønnsom næring ikke skal være avhengig av én enkelt subsidie for å tilført det. Da må de faktisk betale for tilføringen til fiskerne, for at den fisken leveres. Det blir altså opp til næringslivet som drifter dette, å betale for det. Det er jo det som er svaret på spørsmålet, istedenfor at staten skal subsidiere en transportform av råvarene.

Det andre som det blir spurt om, er endringene i permitteringsreglene. Som jeg svarte tidligere, har vi gått ned til normallengden på permitteringsregler, 26 uker. Det er altså et halvt års permittering. Det mener vi er riktig også for fiskeindustrien å ha, rett og slett fordi man, hvis man er permittert lenger enn det – og det ikke er en force majeure-situasjon – låser arbeidskraft som vi burde brukt andre steder, i en økonomi som nå spør etter arbeidskraft.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

Sak nr. 2 [11:21:58]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten i salappen.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Bersvend Salbu til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført

til klima- og miljøministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil imidlertid bli besvart av forsknings- og høyere utdanningsministeren på vegne av klima- og miljøministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra forsknings- og høyere utdanningsministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 11, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 8, fra representanten Solfrid Lerbrekk til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra finansministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 1, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 11, fra representanten Lars Haltbrekken til klima- og miljøministeren, vil bli besvart av forsknings- og høyere utdanningsministeren på vegne av klima- og miljøministeren, som er bortreist.

Spørsmål 1

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [11:22:25]: «Kloden vår trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling på alle områder, vi trenger en grønn ny deal. Gjennom sommeren har det blitt enda klarere at befolkninga, og spesielt de unge, med rette er utålmodige og mener omstillinga skjer for sakte. Vi er stadig svært oljeavhengige, i en tid hvor vi skal bli oljeuavhengige. Klimarisikoutvalget slo fast at: «En ambisiøs og effektiv klimapolitikk er det viktigste grepet norske myndigheter kan ta for å møte risikoen».

Ser statsråden at økte utslipp øker risikoen?»

Statsråd Siv Jensen [11:22:28]: Vi skal overlate naturen og miljøet til neste generasjon i minst like god stand som da vi overtok den. Denne regjeringen har derfor satt ambisiøse norske klimamål og fører en offensiv klimapolitikk.

Klimapolitikken virker, og klimagassutslippene per innbygger har falt til nivåer vi ikke har sett siden 1990. Fremskrivningene viser at utslippene vil avta enda raskere i årene som kommer. Vi ser en særlig positiv utvikling innen transportsektoren. For eksempel var 44,7 pst. av nybilsalget fra januar til og med september elektrisk. I 2013 var utslipp fra nye personbiler i Norge på nivå med EU. I dag ligger utslippene fra nye biler i Norge mer enn 40 pst. under EU. Vi er også verdensledende i å utvikle og bruke null- og lavutslippsferger. Norge hadde et svært offensivt utslippsmål om at nye personbiler skulle ha et gjennomsnittlig CO₂-utslipp per kilometer på under 85 gram innen 2020. Dette målet ble nådd tre år før tiden, takket være regjeringens offensive politikk på området. Regjeringen har fastsatt et nytt ambisiøst mål om at alle nye personbiler skal være nullutslippskjøre-

tøy i 2025, og regjeringen er allerede et godt stykke på vei for å innfri målet.

Klimautfordringen er global og kan bare løses gjennom et globalt samarbeid. Det er uvesentlig for den globale oppvarmingen hvor utslippene kommer fra, men Norge må også kutte egne utslipp. Å løse klimautfordringen krever samarbeid og tiltak både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Denne regjeringen tar sin del av ansvaret, både her hjemme og internasjonalt.

De siste to årene har globale utslipp økt. Norge skal oppfylle sine forpliktelser. Vi tar vår del av ansvaret, både her hjemme og internasjonalt, men å løse klimautfordringen krever samarbeid og tiltak, som jeg sa, både lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Hvor stor oppvarmingen blir, avhenger av den videre utviklingen i utslipp av klimagasser i verden. Gjennom Parisavtalen har alle verdens land blitt enige om å holde den globale gjennomsnittstemperaturen godt under 2 grader, sammenlignet med førindustrielt nivå, og tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. Ifølge Klimarisikoutvalget vil global oppvarming og klimaendringer i moderat omfang ha både negative og positive virkninger på norsk økonomi. Ved større klimaendringer er konsekvensene potensielt betydelige, men også vanskelige å overskue.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [11:25:52]: Jeg vil takke statsråden for svaret. Hun nevner bl.a. elbilpolitikken, som er vellykket nettopp fordi den er et resultat av valg tatt i finanspolitikken som ikke bare tar hensyn til penger, men også til klima. Noe annet som står i Klimarisikoutvalgets utredning, er:

«Utvalgets arbeid skal bidra til økt kunnskap og innsikt om klimarisiko, men bedre risikoforståelse har først verdi om det leder til bedre beslutninger.»

Da er det skuffende at beslutningene til regjeringen ikke blir bedre, i form av å ta mer høyde for klimaendringer og klimatilpasninger. Utvalget foreslo også å ha en egen stortingsmelding om klimarisiko, men heller ikke det ble fulgt opp.

Nå har vi fått et forslag til et statsbudsjett uten CCS-investeringer, som vil være både nødvendig for klimaet og på sikt økonomisk lønnsomt. Hvilke beslutninger kan vi da forvente at regjeringen tar for å beherske klimarisikoen?

Statsråd Siv Jensen [11:26:51]: Først til CCS og statsbudsjettet: Regjeringen er i rute, og vi følger opp det vedtaket Stortinget gjorde i revidert budsjett, slik at vi kan ta en investeringsbeslutning så fort som mulig, enten i 2020 eller i 2021. Og en av de tingene vi bevilger penger til i statsbudsjettet, er nettopp en undersøkelsesbrønn, som er et viktig premiss for hele beslutningsgrunnlaget.

Så er det slik at Klimarisikoutvalget følges opp fra regjeringens side. Jeg tror det aller viktigste er måten dette følges opp på hos beslutningstakere også i det norske samfunnet. For min del ser jeg veldig godt hvordan man jobber med dette ikke minst innenfor hele finansnæringen – forsikringselskapene, ikke minst – som er opptatt av å forstå dette, ha god risikoforståelse også i måten de håndterer hele forsikringslandskapet på, som en følge av at vi er utsatt for større klimaendringer.

Solveig Skaugvoll Foss (SV) [11:27:59]: Det at finansnæringen begynner å ta høyde for klimarisikoen, gjør at jeg stusser enda mer over at staten ikke gjør det. Jeg mener det er åpenbart at regjeringen utsetter investeringer i CCS, fordi den økonomiske risikoen nok vil være mindre for hvert år som går. Dermed vektlegger man igjen den økonomiske risikoen mer enn klimarisikoen.

I noen saker er det som om de økonomiske argumentene er det eneste språket som høyresiden forstår. Det var i hvert fall penger og ikke klima som var hensynet bak et vedtak om å trekke oljefondet ut av kull, og i NBIMs nyeste kvartalsrapport for oljefondet ser vi at alle sektorer i fondet bidro positivt til avkastning i fondet, bortsett fra olje og gass. Det er klart at slike ting svinger, og at dette ene kvartalet ikke danner nok grunnlag for uttrekk i seg selv, men jeg synes i hvert fall det er med og peker på at vi kan ha en god avkastning og et oljefond i vekst, selv uten å bidra til at verden utvinner enda mer skadelig fossilt brensel.

Hvorfor vil ikke da regjeringen trekke oljefondet ut av all fossil energi?

Statsråd Siv Jensen [11:29:07]: Her blander representanten Skaugvoll Foss mange ting sammen i spørsmålene sine. Det er jo slik at investeringsstrategien for Statens pensjonsfond utland trekkes opp gjennom den årlige meldingen som behandles av Stortinget. Det har lenge vært en bred politisk enighet i Norge om at forvaltningen av dette fondet skal skje basert på økonomiske kriterier, og at det ikke skal være et virkemiddel verken i utenrikspolitikken eller i klimapolitikken. Det har tjent oss godt.

Så er det slik at vi tar mange beslutninger knyttet til forvaltningen av fondet hvert eneste år. De er fundert i gode, grundige analyser, men de handler først og fremst om å redusere sårbarhet og risiko for forvaltningen, slik at også kommende generasjoner kan nyte godt av de verdiene som skapes. Det er jo en vesentlig del av statsbudsjettene hvert eneste år også, vil jeg minne om.

Presidenten: Vi går videre til spørsmål 8.

Spørsmål 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Solfrid Lerbrekk til arbeids- og sosialministeren, vil bli besvart av finansministeren som rette vedkommende.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:30:26]: «Kloden vår trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling på alle områder, vi trenger en «grønn, ny deal». Petroleumsrelaterte næringer vil få mindre betydning for norsk økonomi i fremtiden om vi skal oppfylle våre mål om å holde jorden under 1,5 graders oppvarming. Noen forskere anslår at etterspørselen etter norsk olje og gass kommer til å falle mye raskere enn anslått.

Hva er regjeringens plan for å sikre nye oppdrag for industrien i fremtiden, før folk kommer i fare for å miste jobbene sine?»

Statsråd Siv Jensen [11:31:09]: La meg gjenta noe av det jeg svarte den forrige spørreeren, nemlig at vi skal overlate naturen og miljøet til neste generasjon i minst like god stand som vi overtok. Derfor har regjeringen satt ambisiøse norske klimamål, og vi fører en offensiv klimapolitikk.

Og den virker. Utslippene per innbygger har falt til nivåer som vi ikke har sett siden 1990. Oljeselskapene har kuttet kostnadene betydelig de siste årene. De fleste utbyggingsfeltene som er planlagt på norsk sokkel, vil derfor være lønnsomme også med klart lavere priser på olje og gass enn i dag. Næringene som leverer til oljevirkoshetene, er teknologisk langt fremme og svært konkurransedyktige – også internasjonalt.

Ettersom det er få store nye funn som skal bygges ut, ventes etterspørselen fra petroleumsnæringen likevel å avta over tid. I noen grad kan dette motvirkes av økte leveranser til andre land. Likevel vil norsk økonomi over tid trenge flere ben å stå på. God konkurranseevne er avgjørende for at andre næringer kan vokse frem, og for at vi skal ha en omstillingsdyktig og vekstkraftig økonomi.

I seks år har denne regjeringen ført en politikk som støtter opp under konkurransekraft og omstilling. Det har gitt resultater. Sysselsettingen øker kraftig. Det er optimisme i næringslivet. Konkurranseevnen er betydelig bedret. Investeringene har ikke vært høyere på over ti år.

Vi fører en finanspolitikk som er godt tilpasset den økonomiske situasjonen. Vi har prioritert vekstfremmende skattelettelser, og vi har satset på samferdsel, forskning og utdanning.

Så er det alltid usikkerhet om den økonomiske utviklingen fremover. Utviklingen i oljenæringen kan bli både sterkere og svakere enn det som er lagt til grunn. Rammeverket for den økonomiske politikken og reservene som er bygget opp i Statens pensjonsfond, gjør at vi

står godt rustet til å møte en eventuell svakere utvikling. Oljeprisfallet i 2014 viste det med all tydelighet.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:33:20]: Det er vanskeleg å sjå inn i framtida, spesielt når verda er i såpass stor endring som ho er. Det kan sikkert vera behageleg for regjeringa å tenkja at ein skal fortsetja som før med oljepolitikken, men 15 år fram i tid vil me vera i ei verd med langt meir tilgang på fornybar energi enn i dag og lågare etterspørsel etter olje og gass. Det vil ha enorme konsekvensar for arbeidsplassane i olje- og gassnæringa. Har regjeringa nokre konkrete tankar om i kva for næringar desse høgkompetente arbeidsfolka skal jobba når etterspørselen etter olje og gass går ned, og kvifor gjer ikkje regjeringa meir i dag for å forbereda for dette?

Statsråd Siv Jensen [11:34:11]: Jeg er uenig i at regjeringen ikke gjør sitt for å forberede for dette. Det er nettopp det vi har gjort helt systematisk gjennom de siste seks årene: styrke omstillingsevnen i næringslivet og i økonomien vår for å sikre at vi får flere ben å stå på. Da handler det om å legge til rette for at næringslivet vårt tar investeringsbeslutninger som er bredere anlagt. Det handler om at vi ligger langt fremme i teknologiutviklingen, som ikke minst er kommet ut fra olje- og gassnæringen selv, som nå avstedkommer at det vokser opp ny innovasjon, nye spennende produkter, selskaper osv., som kommer rett ut av teknologiutviklingen fra denne næringen.

Det er ikke sånn at vi bare fortsetter som før. Alle prognoser og fremskrivninger som har kommet i ulike budsjett gjennom flere år, har vist at vi forbereder oss på at inntektene fra denne næringen kommer til å avta. Nettopp derfor må vi også støtte opp under omstilling gjennom de virkemidlene vi tar i bruk i næringspolitikken og i finanspolitikken.

Solfrid Lerbrekk (SV) [11:35:14]: Regjeringa har mange gonger brukt ordet «næringsnøytralitet», men om ein verkeleg ønskjer omstilling i stor stil, kan det vera greitt å peika ut nokre område der landets valde leiarar meiner at nye arbeidsplassar skal oppstå, spesielt med tanke på privat kapital. Det vil for dei verta mykje meir attraktivt å investera i Noreg dersom vi har ein tydeleg politikk på kva for næringar ein skal satsa på. Er regjeringa villig til å forlata ordet «næringsnøytralitet» og f.eks. satsa meir på ny landbasert industri, eksempelvis innan hydrogen og metallproduksjon, og gje dei betre rammevilkår for å lykkast?

Statsråd Siv Jensen [11:36:06]: Denne regjeringen har ikke brukt ordene «næringsnøytral politikk». Det er

en påstand som kommer fra deler av opposisjonen. Snarere tvert imot, det regjeringen gjør, er å legge an et bredt sett med virkemidler for å stimulere til at vi får flere ben å stå på, at næringslivet tar investeringer. Jeg har lyst til å minne representanten om at det ikke er Stortinget eller regjeringen som skaper arbeidsplasser, det er det næringslivet som gjør. Det skjer fordi det legges godt til rette gjennom at vi har et konkurransedyktig skattesystem. Denne regjeringen reduserer skatter, i motsetning til SV og andre partier som ønsker å skjerpe skattetrykket og gjøre det vanskeligere for bedriftene å ta investeringer her hjemme. Vi vil at de skal ta investeringene her i stedet for å skyve investeringer og arbeidsplasser over til andre land. Det handler om å føre en systematisk, næringsvennlig politikk som anerkjenner behovet for omstilling i norsk økonomi.

Presidenten: Me går tilbake til spørsmål 2.

Spørsmål 2

Freddy André Øvstegård (SV) [11:37:20]: Takk til statsråd Bollestad som stepper inn. Og gratulerer så mye til statsråd Ropstad, som jo er blitt far, og som sikkert sitter klistret til denne streamen og følger med akkurat nå.

«Kloden trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling, vi trenger en grønn, ny deal. Da må vi sørge for at tingene vi lager er lagd for å vare lengre, men nå går det motsatt vei. Mobiltelefoner og datamaskiner varer bare i et par år før det må kastes, og det er dokumentert at elektronikk designes for å gå i stykker etter kort tid.

Gjør regjeringen noe for å sikre at produktene varer?»

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:38:06]: For det første skal jeg ta med meg gratulasjonene fra representanten til Ropstad. Han sitter nok klistra, slik jeg har gjort – fire ganger – når jeg har fått barn. Det er verdt å feire!

Jeg deler representantens engasjement, for noen av våre største utfordringer er klimautfordringene, forurensningen, tapet av natur og utfordringene på hav. Det er utfordringer for oss alle. Og det betyr også at vi som stat må gjøre mer, og at vi som enkeltmennesker må gjøre mer for å nå de målene som gjør at vi kan overlate kloden til kommende generasjoner på samme måte som vi selv har mottatt den – og helst bedre.

Spørsmålet fra representanten var: Hva gjør regjeringen? I juni la regjeringen fram en stortingsmelding om forbrukspolitikken som heter «Framtidas forbruker – grønn, smart og digital». Meldingen peker på bærekraftig forbruk som et viktig innsatsområde framover, at det faktisk blir viktig, at forbrukspolitikken skal være en

drivkraft for nye, bærekraftige løsninger ved å legge til rette for et samarbeid mellom næringsliv, myndigheter og sivilsamfunnet. Regjeringen vil derfor etablere et samarbeidsforum for bærekraftig forbruk. Vi ser for oss et kunnskaps- og kompetansesenter for smarte og bærekraftige forbruksvalg.

Regjeringen er opptatt av å styrke miljømerkeordningene. Den nordiske Svanen, som er vel kjent, stiller strenge miljøkrav, krav til kvalitet og krav til produksjon. Det samme ser vi også innenfor andre forbruksvarer, slik som mat, hvor fokuset har vært både på hvordan maten produseres, og på kasting av mat.

Så til spørsmålet om teknisk utstyr, som f.eks. mobiltelefoner og pc-er: Vi i Norge har gode reklamasjonsregler for dette. For oss skal varene vare i mer enn to år, og vi har reklamasjonsregler på inntil fem år. I vår prøvde EU å si at vi skulle ha reklamasjon på bare to år. Norge sto på at vi ønsket å ha reklamasjon på fem år, og at det ansvaret skal ligge på produsentene og på dem som selger. Det har Norge fått beholde, og EU har samtidig godkjent dette, fordi vi ser at det er en utfordring at varene varer så kort tid.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:41:09]: Takk for svaret til statsråden.

Først til bakteppet: Klimakrisen skjer nå, og vi har ti år på oss til å gjennomføre ganske store, gjennomgripende endringer i hvordan vi organiserer hele samfunnet dersom vi skal klare å kutte nok utslipp for å hindre alvorlige konsekvenser av klimaendringene. SV mener at 60 pst. innen 2030 er vårt rettfærdige ansvar for å nå verdens klimamål, og da trenger man en helhetlig samfunnsplan for å gå både konkret og detaljert til verks for å kutte utslipp overalt hvor de finnes. Denne omstillingen må selvfølgelig også gjelde de tingene vi lager, som dette spørsmålet handler om. Vi må bruke begrensede ressurser klokt og ikke lage ting om og om igjen. Det skaper utslipp.

Men likevel er det altså dokumentert at selskaper designer f.eks. elektronikk, som er eksempelet her, til å vare kun så lenge reklamasjonen i det enkelte land varer, og det ser vi forskjell på fra land til land. Vil statsråden ta initiativ til å endre lovgivningen for å hindre den formen for miljø- og forbrukervennlig produkttilpassing?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:42:21]: Nå har Norge faktisk allerede tatt en kamp, for EU ville at disse varene som representanten viser til, egentlig bare skulle ha en reklamasjon på to år, nettopp fordi vi ser den store ressursbruken for hver enkelt pc og hver enkelt telefon, som var eksempelet i spørsmålet. Norge var tydelig på at vi mener at en skal være ansvarlig og produsere dette slik at det skal vare i en lengre periode. Det mener

jeg vi som forbrukere skal stille krav om, og at vi som land skal stille krav om, og jeg mener at vi skal stille det kravet til dem som produserer, nettopp for å få et mindre forbruk av ressurser for å ha en miljøgevinst.

Freddy André Øvstegård (SV) [11:43:17]: Det er viktig å si at det produseres ting, som elektronikk, som varer kortere tid enn det som er teknologisk nødvendig, som designes for å gå i stykker fordi det lønner seg å gjøre det på den måten i dag. Det lønner seg for mobilprodusenter fordi vi da stadig kjøper nye mobiltelefoner, i stedet for at de lager ting som varer. Det er ikke teknologien som er problemet her, men det er tvert imot heller markedet, eller politikken, i så fall.

Enda en synsvinkel er at tingene som blir designet for å gå i stykker, er det dyrt og vanskelig å få reparert. Der vi før fikk fikset en ødelagt pc eller mobil, kjøper vi i stedet veldig ofte en ny. Tidligere i år tapte Henrik Huseby, en mobilreparatør på Ski, mot Apple i Borgarting lagmannsrett etter at denne teknologigiganten saksøkte ham for å bruke reparerte originaldeler når han fikset ødelagte Apple-produkter. Så loven begrenser også muligheten vår til å reparere elektronikk i stedet for å kaste og kjøpe nytt.

Mener statsråden at lovgivningen bør endres, slik at vi enklere kan få reparert i stedet for å måtte kaste tingene våre?

Statsråd Olaug V. Bollestad [11:44:18]: Regjeringen har et engasjement for at vi ikke skal ha en slik bruk-og-kast-mentalitet som en viser til her. Det skal være mulig å reparere, og vi har sagt at vi vil ha en levetid på disse produktene på fem år. Det var EU uenig i i starten, men de har faktisk gått inn for det samme.

Så har jeg lyst til å si at det som representanten peker på, om en også i lovverket skal stille det kravet til leverandører, om hvordan vi skal få ned det forbruket og den bruk-og-kast-mentaliteten og få en lengre levetid, er viktige prinsipper som vi må jobbe med både nasjonalt og internasjonalt. For dette er selskaper som har stor funding bak seg, som gjør at de kan stille disse reparatørene som ønsker å reparere deres produkter, for retten. Så her må vi jobbe både i eget land og internasjonalt hvis vi skal lykkes, og det tror jeg vi som samfunn må gjøre.

Spørsmål 3

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:45:36]: «I 2017 ble det gjort nødvendige endringer i opplæringsloven kap. 9 A for å sikre et mer effektivt regelverk mot mobbing og en bedre håndheving av reglene. Endringen har nå virket en stund, og en av erfaringene er at lærerne opplever sin egen rettsikkerhet svekket, noe både Skole-

nes landsforbund og Utdanningsforbundet har problematisert. I en rapport fra Respons Analyse sier hele seks av ti spurte lærere at deres rettssikkerhet er svekket.

Deler statsråden Arbeiderpartiets og organisasjonenes bekymring for denne utviklingen?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:46:13]: Formålet med det nye regelverket om elevenes skolemiljø har vært å styrke rettighetene til elever som blir mobbet og utsatt for krenkelser.

Om en lærer mobber en elev, er det et grovt tillitsbrudd. Derfor må det reageres raskt og strengt. Vi har innført en skjerpet aktivitetsplikt i saker der ansatte ved skolen krenker elever. I den nye regelen, opplæringsloven § 9 A-5, er det stilt strenge krav til både varsling og tempo i saksgangen i slike saker.

I evalueringsrapporten fra Deloitte fra juni i år kommer det frem at det er stor oppslutning om at opplæringsloven bør inneholde en skjerpet aktivitetsplikt. Bestemmelsen bidrar til å sikre at det blir meldt fra om saker der elever har blitt krenket av en som arbeider på skolen.

Det har vært saker der det har vært riktig å opprette personalsak mot ansatte. Samtidig stilles det spørsmål ved om de ansattes rettssikkerhet i tilstrekkelig grad ivaretas når elevens subjektive opplevelse skal vektlegges i disse sakene.

La meg være tydelig: Vi skal ivareta lærernes rettssikkerhet i saker om skolemiljø. Det er imidlertid den enkelte skoleeier som arbeidsgiver som har hovedansvaret for at alle ansatte i skolen har et trygt arbeidsmiljø. Lærere som står i vanskelige situasjoner, skal ikke stå alene, men få hjelp og støtte av sin arbeidsgiver.

Vi arbeider nå med å følge opp anbefalingene i evalueringsrapporten. Vi vil bl.a. vurdere nærmere om rettssikkerheten til de ansatte på skolen ivaretas i tilstrekkelig grad. Både evalueringen og erfaringer ellers viser at regelverket knyttet til den skjerpede aktivitetsplikten, kan fremstå som uklart. Derfor vurderer vi nå anbefalingene fra rapporten om å tydeliggjøre retningslinjene slik at vi kan gi bedre og tydeligere informasjon om regelverket og de sentrale vurderingene i saker som gjelder den skjerpede aktivitetsplikten.

Vi vil også se på anbefalingene opp mot de forslagene som opplæringslovutvalget kommer med i sin utredning i desember i år. Dette vil vi vurdere i samarbeid med relevante aktører i sektoren.

Jeg vil likevel avslutte med det viktigste: Evalueringen viser at reglene har virket. Skolene jobber mer aktivt, og elevene opplever i større grad at de har det trygt og godt på skolen. Det skal vi også ha med oss når vi vurderer hvordan vi kan gjøre reglene enda bedre og tydeligere.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:48:58]: Jeg er helt enig i formålet, en endring i opplæringsloven var bra, og jeg er enig i at det har virket.

Jeg opplever at noe av den usikkerheten lærerne tar opp, handler både om håndteringen og om noe usikkerhet rundt begrepene som står i loven.

Først til dette med håndteringen, som også statsråden er noe inne på:

Etter lovendringen opplever stadig flere lærere å få mer eller mindre alvorlige påstander rettet mot seg. En ser dessverre en tendens til at disse sakene noen ganger eskaleres raskt uten at læreren har fått mulighet til å uttale seg eller få innsyn i sakens dokumenter, og at en ikke gjør grundige nok undersøkelser i saken. Statsråden understreker at det er viktig at læreren også får hjelp og støtte. Dette bør bli enklere.

Mitt spørsmål er om statsråden nå, når en skal evaluere, kan varsle at en vil ta grep for å bedre praktiseringen av regelverket – om en vil gjøre egne vurderinger for å gjøre endringer som sikrer enda tydeligere at lærerne har kontradiksjonsrett når det er saker som omhandler dem.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:50:00]: Evalueringen er gjennomført. Det vi nå vurderer, er hvordan vi skal følge det opp. Det er vi allerede godt i gang med, vi har dialog bl.a. med Utdanningsdirektoratet om det. Vi vet også at lærernes organisasjoner er veldig aktive i denne saken, og det er naturlig å ha dialog med dem.

Det er to spørsmål her. Det ene er hvordan vi kan bedre veiledningen om hvordan reglene kan forstås, eller skal forstås. Så er det spørsmål om det er behov for å presisere loven. Når det gjelder selve loven, vil det ta noe tid, og det må vi vurdere opp mot de forslagene som kom fra opplæringslovutvalget, så eventuelle lovpresiseringer vil først være aktuelt våren 2021. Men når det gjelder hvordan vi kan gi bedre veiledning, tar vi sikte på å kunne rydde opp i det forholdsvis raskt. Jeg mener at vi må kunne gi tydeligere og bedre veiledning gjennom klarere retningslinjer allerede våren 2020.

Torstein Tvedt Solberg (A) [11:51:04]: Det er bra at en får på plass noen raske endringer, og jeg vil utfordre statsråden på om han kan si enda tydeligere noe om lærerne vil ha en rett til kontradiksjon i tillegg – mer enn veiledning – sånn at de kanskje på et eller annet nivå får en rettighet.

Jeg er også enig med statsråden i at det vil være behov for å se tydeligere på loven. Det går en diskusjon, spesielt rundt begrepet «krenkelse». Det er bra at elevenes subjektive opplevelse tas på alvor, men lærerorganisasjonene peker også på eksempler der elever og foreldre klager på at læreren krenker eleven i tilfeller der læreren selv mener å ha satt grenser. Jeg synes det er positivt at statsråden nå sier at en skal se på dette. Men er

det også mulig å gjøre endringer, eventuelt bedre drøftinger rundt loven, slik at en kan sikre at det blir endringer i dette før 2021, som statsråden har varslet?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:52:02]: La meg innledningsvis være tydelig på to punkt. Det ene er at jeg ikke vil gjøre noe som svekker elevenes rettigheter. Dette er en svært viktig lov i kampen for et bedre læringsmiljø og kampen mot mobbing, det antar jeg at vi er enige om.

Det andre er skoleeiers ansvar, det må vi heller ikke rokke ved, det må være helt sentralt. Læreren skal ikke stå alene i en krevende situasjon.

Når det gjelder hvilke endringer som kan være aktuelle, vil ikke jeg forskuttere det. Det mener jeg må vurderes grundig, og vi må se på de forslagene som kommer fra opplæringslovutvalget. Men mye av den diskusjonen som har foregått – jeg følger svært godt med på den og får også innspill fra lærernes organisasjoner – knytter seg til usikkerhet om hvordan regelverket skal forstås. Det mener jeg er det første vi må se på. Som jeg allerede har varslet, vil vi raskt gå i gang med det arbeidet og se på hvordan vi kan få klarere retningslinjer og bedre veiledning, slik at den usikkerheten kan ryddes av veien. Og så må vi ha en grundigere prosess om eventuelle lovpresiseringer.

Presidenten: Spørsmål 4 vil verta svara på seinare. Me går til spørsmål 5.

Spørsmål 5

Kjersti Toppe (Sp) [11:53:30]: «Trønder-Avisa melder 27. september at regjeringen vurderer å endre responstidsmålene for ambulansetjenesten. Til samme avis uttalte Helsedirektoratets avdelingsdirektør at «responstid alene har ikke stor betydning for overlevelse og folkehelse». Samtidig har to akuttutvalg gått inn for responstidsmål – blant annet fordi prognosen ved hjer-testans og hjerneslag faller betydelig for hvert minutt frem til pasienten får behandling.

Deler statsråden vurderingen om at responstid ikke har stor betydning for overlevelse og folkehelse?»

Statsråd Bent Høie [11:54:12]: I stortingsmeldingen om akuttmedisinsk beredskap fra 2000 ble det angitt veiledende responstider for ambulanser, basert på utredningen Hvis det haster. Målet for akuttoppdrag er at 90 pst. av befolkningen skal nås av ambulanse innen 12 minutter i byer, og innen 25 minutter i griskrendte strøk.

Akuttutvalget mente at disse målene ga en rimelig god avveining mellom behovet for hurtig respons og utfordringer med lange avstander og tynt befolkede områ-

der i deler av landet. Responstid for ambulansetjenesten er definert som tiden fra AMK varsles, og til ambulansen er framme på stedet. Akuttutvalget anbefalte responstid som et planleggingsverktøy for tjenesten.

Til Trønderavisa 27. september uttalte Helsedirektoratet at responstid alene ikke har stor betydning for overlevelse og folkehelse. Representanten Toppe spør om jeg deler denne vurderingen. Helsedirektoratets poeng er at god organisering av hele akuttkjeden er viktig for utfallet, i tillegg til responstid. Det er jeg enig i. Tall fra OECD viser at Norge er i toppklasse for behandling av akutt hjerteinfarkt og hjerneslag. Det tyder på at vi har en velfungerende akuttkjede.

Det er godt dokumentert at utfallet ved akuttmedisinske tilstander i stor grad avhenger av rask førstehjelp på stedet og tidlig diagnostikk og behandling videre i helsetjenesten. Når det skjer en akutt hendelse, er det aller viktigste å få kompetent hjelp fram til pasienten. Det gjelder uavhengig av om det er ambulansetjeneste eller annen helsehjelp.

Representanten nevner hjer-testans og hjerneslag. Ved hjer-testans er det viktig at det er satt i gang hjerte- og lungeredning før ambulansen er framme. Ved hjerneslag er det viktig at pasienten og menneskene rundt kjenner tegnene på hjerneslag og ringer 113. Derfor har vi nå satt i gang en nasjonal dugnad for førstehjelp i befolkningen. Målet er at hele befolkningen skal kunne kjenne tegnene på hjerneslag og sørge for tidlig varsling til nødnummeret 113.

Helsedirektoratet gjennomgår nå kvalitetsindikatoren for responstid, og vil vurdere om det skal innføres flere kvalitetsindikatorer i tillegg, f.eks. tid fra hjer-testans til hjerte- og lungeredning kommer i gang. Det mener jeg er et positivt arbeid.

Kjersti Toppe (Sp) [11:56:39]: Det har vore ein politisk diskusjon om dei rettleiande responstidsmåla skal lovfestast eller ikkje, men eg har aldri oppfatta verken regjeringa eller statsråden slik at det ikkje har vore ei målsetting at ein skal arbeida mot at dei responstidsmåla som har vore lenge, skal oppfyllest over heile landet. Så når no regjeringa melder at dei skal vurdere responstidsmåla, stiller nok mange fleire enn meg spørsmålet om regjeringa ikkje lenger ser det som eit mål å nå responstidene rundt omkring i landet, i alle helseføretak – både i byar og distrikt. Dette var jo det som det siste akuttutvalet føreslo: responstidsmåla skulle førast vidare.

Er det no slik at regjeringa vurderer å gå vekk frå responstidsmåla?

Statsråd Bent Høie [11:57:43]: Svaret på det er nei. Jeg er den helseministeren som nettopp fulgte opp forslaget fra det siste akuttutvalget, som ikke anbefalte Senterpartiets løsning i denne saken – nemlig en for-

skriftsfesting av responstidene – og var mot det. Så Senterpartiet lytter ikke til den fremste ekspertisen på dette området, men det gjør jeg, og det gjør regjeringen. Derfor har vi gjort det som akuttutvalget foreslo, nemlig å innføre responstidene som en nasjonal kvalitetsindikator. Det kommer det ikke til å skje noen endringer på.

Det som Helsedirektoratet jobber med, som jeg også svarte, er å sikre at responstiden måles på en god måte, slik at den faktisk reflekterer hva som skjer i den akuttmedisinske kjeden, og eventuelt også videreutvikle dette slik at vi måler andre viktige faktorer, som f.eks. når man starter hjerte- og lungeredning, for vi vet at det er avgjørende at det startes før ambulansen kommer.

Kjersti Toppe (Sp) [11:58:45]: Statsråden har nok ikkje lytta godt nok til akuttutvalet, for deira meining var nok at responstida faktisk skulle nåast. Det veit vi at ikkje skjer rundt omkring i landet.

For Senterpartiets del lurar vi på: Er det slik at regjeringa vil akseptera det dersom helseføretak legg planar som direkte går på tvers av dei målsettingane som akuttutvalet har, og som ein politisk har – f.eks. når ein føreslår å ha ein einmannsambulans i Geiranger, trass i at det i akuttmedisinforskrifta står at ambulansar skal bemanast med to med slik utdanning? Eller når ein i Helse Førde no vurderer å fjerne ein ambulans i Lavik, i eit distrikt som ikkje oppnår responstidsmåla i dag: Vil da statsråden gripa inn for å følgja opp intensjonen til akuttutvalet og det som går på ei betre prehospital teneste?

Statsråd Bent Høie [11:59:48]: Jeg har jo fulgt opp akuttutvalgets anbefalinger, og dette kommer det også en bredere sak om i den neste nasjonale helse- og sykehusplanen, som skal legges fram før jul.

Det med enmannsambulanser er, som også representanten er inne på, ikke i tråd med forskriften. Jeg forutsetter selvfølgelig at foretakene forholder seg til lov og forskrift uten at jeg trenger å gripe inn. Men la oss se på Senterpartiets forslag: Hvis vi skal ta det på alvor, betyr det at f.eks. Helse Nord og Helse Midt-Norge måtte ha brukt nærmere 700 mill. kr til sammen – minst – for å oppnå dette hvis det hadde vært forskriftsfestet. Senterpartiet må også reflektere over om det er den bruken av pengene som faktisk ville ha bidratt til å redde flest mulig menneskers liv i Norge, for dette ville også ha ført til en kraftig kvalitetsreduksjon i tjenesten, og ikke minst ville det sannsynligvis ha ført til mange enmannsambulanser i Norge.

Spørsmål 6

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:01:10]: «Kloden trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling, vi trenger en «grønn, ny deal». Med utgangspunkt i tall fra SSB påstår næringsministeren i Klassekampen 19. august at det pågår et grønt skifte i industrien. Han skriver: «(...) pilene for norsk industri peker oppover. Og det samtidig som det grønne skiftet er i gang.»

Men viser ikke tallene at veksten hovedsakelig skjer innen olje- og gassvirksomhet, altså at det ikke er uttrykk for et grønt skifte?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:01:42]: La meg først overordnet si at Norge skal bli et, i praksis, nullutslippssamfunn i 2050. Allerede i 2030 skal utslippene kuttes med 40 pst. Hvis en bedrift ikke er en del av den fremtidige løsningen, er den heller ikke en del av fremtiden. Ingen virksomhet som ikke klarer å omstille seg til et grønt og klimavennlig samfunn, kan ha livets rett eller kommer til å overleve. Man må være en del av løsningen totalt sett. Det betyr ikke at ingen vil kunne slippe ut CO₂ – det skjønner alle – men det betyr at man må være en del av en helhetlig løsning som gjør at vi kommer til et lavutslippssamfunn.

Det jeg refererte til i Klassekampen, var ikke olje- og gassvirksomhet, men utviklingen i hele fastlandsindustrien. Etterspørselen fra olje og gass har stor betydning for utviklingen av fastlandsindustrien, spesielt for den petroleumsrettede leverandørindustrien, som for øvrig også er den kompetansekyngen som er med på å dra lasset når det gjelder å utvikle mange av de nye, klimavennlige teknologiløsningene.

Vi har veldig mange sterke industrimiljøer, og industriens utvikling er knyttet til å utnytte naturressursene våre, men også til kontinuerlig omstilling og til kunnskapsoverføring mellom næringer. Når jeg er ute i norsk næringsliv, både i små og store bedrifter, er et av de aller viktigste temaene alle snakker om, klima og omstillingen til det grønne samfunnet.

Utslipp av klimagasser fra industrien, altså fastlandsindustrien, har blitt redusert med 40 pst. siden 1990. Det betyr at vi har klart å ha en vekst i en lang periode uten at vi har hatt en tilsvarende økning av utslipp. Hvis man ser for seg kjøpekraftveksten eller veksten i norsk økonomi fra 1990 til i dag, er den formidabel, men utslippene de siste årene har gått ned.

Det finnes så mange eksempler: teknologipiloten til Hydro på Karmøy, Tizir, som utvikler ny energieffektiv og klimavennlig teknologi på smelteverket i Tyssedal, og Rockwool, som ser på muligheten for å investere i elektriske smelteovner for produksjon av steinull. Når jeg møter norsk industri, som er det konkrete temaet her, er det ikke slik at norsk industri lener seg tilbake og sier:

«Vi gjør vårt, så vi behøver ikke gjøre noe mer.» Snarere tvert imot – de er opptatt av, fordi de har klart å lede an i å ta i bruk nye teknologiske løsninger og få utslippene ned, at de må gjøre enda mer. Blant annet gjennom Prossess21, der industrien selv sitter i førerretet, skal vi se hvordan vi kan få en utvikling i retning av minimale industriutslipp, samtidig som vi vil få frem konkurranse-dyktige og fremtidsrettede prosessindustribedrifter. Det er nok ikke noe annet land i verden som er bedre stilt og bedre i stand til å gjøre akkurat dette enn Norge.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:04:44]: Det store spørsmålet er ikkje om norsk industri gjer nok, men om regjeringa gjer nok. Svaret på det er nei. Tvert imot, det er berre to dagar sidan regjeringa la fram eit statsbudsjett der dei for første gong vedgår at ein faktisk ikkje kjem til å nå klimamåla i 2020. Det er heilt i det blå om ein vil nå dei i 2030. Statsråden kan jo summere opp så mykje han berre vil ulike typar tiltak, men når det kjem til stykket: Er effekten der? Kjem vi i mål med det vi har forplikta oss til å gjere? Nei, det gjer vi ikkje. Altså er det for lite.

Så har statsråden påstått at det er vekst i norsk landindustri. Men dersom ein ser bak tala som statsråden brukte, ser ein at det er faktisk ingen vekst i landindustrien. Faktisk månadsvekst i august blir trekt ned på grunn av låge industrital, den veksten vi ser no i norsk, brei industri, er altså utelukkande på grunn av petroleumsverksemda. Kan statsråden innrømme at han feiltolka dei tala?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:05:50]: Jeg feiltolket ikke at norsk industri går bra, og at det er optimisme. For å ta et eksempel: Om det blir rekordinvesteringer, vet vi ikke, men vi vet at det investeres tungt. Investeringene i norsk industri går opp. Hvorfor er det viktig? Jo, fordi de som investerer, ikke kommer for å være snille med Norge. Veldig mange av disse er utenlandske eiere. De kommer fordi de tror på vekst i Norge. De kommer fordi de tror på vekst samtidig som vi fører en offensiv klimapolitikk.

I 2022 får vi svaret på hva som skjer i 2020, og så er det riktig at 2030 er ukjent. Det er rett og slett fordi vi er på vei dit nå. Hvis man ser på projiseringen av utslippene i Norge, går de i riktig retning – og ikke bare det, brikene som må være på plass for at vi skal klare utslippsmålet i 2030, og så i praksis nullutslippssamfunnet i 2050, er nå i ferd med å komme – ikke bare EUs kvotesystem, ikke bare satsing på klimateknologi, men også planer for hver eneste samfunnssektor og hvordan vi skal bidra.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [12:06:58]: Eg forstår ikkje kvar statsråden hentar tala sine. Kjelda til tal som

vi brukar, som statsråden også i utgangspunktet viser til, SSB, viser det motsette av det statsråden påstår. Den veksten som skjer i industrien, kjem ikkje av landindustrien og investeringar der. Det kjem ikkje av kraftsektoren og investeringar der. Der er det uendra eller nedgang. Investeringssauken kjem utelukkande av petroleumsverksemda. Altså forsterkar vi avhengigheita til petroleum i ei tid da vi skal gjere eit skifte.

Så sa statsråden at det ligg an til auka investeringar i industrien i 2020 eller framover. Ifølgje SSB ligg det an til reduserte investeringar i industrien i 2020. Her gjer ein seg stadig meir avhengig av investeringar i petroleumsindustrien. Ein legg ikkje opptil auka investeringar i landindustrien. Ein styrer landet mot større oljeavhengigheit. Korleis kan statsråden da framstille dette som at vi er inne i eit grønt skifte?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:08:03]: For det første er det slik at de investeringstallene i norsk industri jeg snakket om, var for inneværende år. Inneværende år er ikke ferdig, så med andre ord vet vi ikke om det blir rekordinvesteringer eller ikke, men det er enkle tall å finne.

Det jeg har reagert på i flere omganger, er at særlig SV synes å tro at de eneste som er klimaengasjerte, er i denne sal – og ikke bare det – i det ene partiet og kanskje et par til. Da ser man ikke at norsk industri – lenge før dette ble noe man, beundringsverdig nok, demonstrerte for utenfor Stortinget – har jobbet med klima, miljø og ny teknologi og kuttet utslippene med 40 pst. siden 1990. Og de er på ingen måte ferdig. Så jeg vil si at hvis vi faktisk skal klare å nå utslippsmålene våre, som vi er nødt til å gjøre, er ikke norsk næringsliv bare en del av problemet – det er de også – de er i høyeste grad en del av løsningen. Hvis man ikke har en god næringspolitikk, får man heller ingen god grønn politikk.

Spørsmål 7

Audun Lysbakken (SV) [12:09:24]: «Dersom Brasil øker avskogingen, vil det få konsekvenser for verdens klimagassutslipp og gjøre at Norge og resten av verden må kutte mye mer for å holde oppvarmingen nede. Dersom verden skal nå sine klimamål, så må handelspolitikken bidra til mer kutt, og ikke være med på å undergrave målet.

Er det da i Norges interesse å inngå en avtale med Mercosur, hvor det ikke er klare sanksjoner mot avskoging?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:09:55]: Hvis vi skal klare å unngå global oppvarming som følge av menneskeskapte utslipp, er vi helt avhengige av å be-

holde så mye av regnskogen som mulig. Også handelspolitikken skal bidra til å understøtte andre mål i norsk politikk, herunder vårt sterke engasjement for klimamålene. Handelspolitikken skal også bidra til bærekraftig utvikling, inkludert å nå forpliktelsene som følger av Parisavtalen. Merk at jeg her sier «understøtte» fordi handelspolitikken selvfølgelig ikke kan gjøre dette alene. Derfor er det også et helt sentralt tema i frihandelsavtaleforhandlingene våre, der kapitler om handel og bærekraftig utvikling er høyt prioritert fra vår side.

Regjeringen har hele tiden ikke bare fulgt situasjonen nøye – som man kan se på det som er en annen statsråds konstitusjonelle ansvarsområde, klima- og miljøministerens – man har også overfor brasilianske myndigheter gitt klart uttrykk for at vi er veldig bekymret for den økte avskogingen og de politiske signalene som kom i den forbindelse. Gjennom regjeringens klima- og skoginitiativ har vi samarbeidet med en rekke land. Det er viktig for Norge at vi har en helhetlig handelspolitikk der også hensynet til miljø og klima er ivaretatt.

Vi er også langt fremme internasjonalt når det gjelder å ivareta nettopp hensynet til klima og miljø i frihandelsavtaler. Jeg har nevnt kapitlet om handel og bærekraftig utvikling. Etter flere forhandlingsrunder med Mercosur fikk vi gjennomslag for et kapittel som på en god måte støtter opp under Norges politikk når det gjelder klima og miljø, og for øvrig også arbeidstakerrettigheter. Det er et resultat som jeg er fornøyd med.

Bestemmelsen om handel og bærekraftig forvaltning av skog, der partene bl.a. påtar seg forpliktelser til å bekjempe ulovlig tømmerhogst, har vært spesielt viktig for Norge. Avtalen støtter også opp under vårt mål om å fremme bærekraftig handel også med landbruks- og skogprodukter.

Så har representanten et spørsmål om sanksjoner. Der er det et overordnet bilde som det er greit å ha med seg, og det er at Norge som et lite land først og fremst er avhengig av velfungerende multilaterale systemer. Så den typen ensidige økonomiske sanksjoner har Norge tradisjonelt alltid vært veldig skeptisk til fordi det undergraver internasjonalt samarbeid. Jeg mener derfor at vår tilnærming i kapitlet om handel og bærekraftig utvikling er god, og også i tråd med lange linjer i norsk politikk, gjennom flere regjeringer. Gjennom avtalen kan spørsmål om etterlevelse av forpliktelsene løses gjennom konsultasjoner, mekling, forlik, velvillig mellomkomst og dialog i blandet komité.

Kort sagt er det slik at avtalen gir oss en plattform for dialog og samarbeid, og hvis man skal ha en sjanse til å påvirke, trenger man også arenaer og plattformer.

Jeg noterer meg for øvrig at EU har valgt en tilsvarende tilnærming i samtlige av sine frihandelsavtaler.

Audun Lysbakken (SV) [12:12:52]: Hva slags sanksjoner som finnes i denne avtalen, er det umulig for opposisjonen å ettergå fordi Stortinget ennå ikke har fått innsyn i den avtalen som regjeringen har sluttet seg til.

Men det vi vet, er at inngåelsen av avtaler med EU og EFTA har styrket presidenten i Brasils legitimitet, og vi vet noe om hva som skjer under det nåværende styret i Brasil. Siden årsskiftet har skogpolitiets budsjett blitt redusert med 25 pst., og det er en økning i avskoging i Brasil på 278 pst. i juli 2019 sammenlignet med 2018.

Det vi også vet, er at om Norge nå snur og legger press på Brasil, vil vi ikke være alene, for det østerrikske parlamentet har sagt nei til EUs avtale med Mercosur, og i går kom den franske miljøvernministeren med en avklaring på vegne av Frankrike og sa at Frankrike ikke kan signere en handelsavtale som ikke respekterer regnskogen og Parisavtalen.

Vil Norge stille seg på Bolsonaros eller på Frankrike og Østerrikes side i denne saken?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:14:01]: Norge vil stille seg både på Norges side og på de internasjonale klimaavtalenes side og selvfølgelig støtte alle som bidrar til at vi får mindre avskoging, for å ta vare på helt avgjørende regnskogressurser.

Bare litt til prosessen: Det var for det første helt naturlig at da presidenten i Brasil – som jeg også for øvrig har mine meninger om – kunngjorde at man hadde nådd en avtale med EFTA-landene, kommenterte jeg som næringsminister også det. I alle handelsforhandlinger er det to ting som alltid skjer. Det ene er at det er et etterarbeid med bl.a. det juridiske i avtalene for å sikre at alt er helt på plass. Det andre er at disse skal ratifiseres i Stortinget. Det regjeringen har sagt, er at forhandlingene nå er avsluttet. Så skal de ratifiseres i Stortinget. Da er det selvfølgelig slik at Stortinget får full innsikt i hele avtalen – og vel så det.

Audun Lysbakken (SV) [12:15:02]: Næringsministeren var opptatt av at Norge ikke kunne gjøre ting ensidig, men måtte gjøre det i samarbeid med andre land. Nå er realiteten at vi har en situasjon der to land som står oss nær, sier at de ikke kan gjennomføre den avtalen som EU har inngått med Mercosur. Det setter jo saken i et helt annet lys, for da er det helt naturlig at vi har den debatten også på EFTA-siden.

Mitt spørsmål er da: Hva er det Frankrike og Østerrike ikke har skjønt som Torbjørn Røe Isaksen har skjønt, om denne avtalen? Hvorfor kan ikke Norge slutte seg til Frankrike og Østerrike i å legge press på Brasils president på den mest effektive måten vi kan akkurat nå, nemlig ved å si at hvis ikke regnskogpolitikken endres, kommer regjeringen til å anbefale Stortinget ikke å inn-

gå denne avtalen, eller kreve at EFTA gjenopptar forhandlingene?

Torbjørn Røe Isaksen (H) [12:16:04]: Man kunne snudd på det, for man kunne stilt spørsmålet: Hva er det alle de andre EU-landene har skjønt som ikke representanten Lysbakken har skjønt? Men jeg mener at det er altfor polemisk, for realiteten her er at vi alle er enige om målet. Norge har en klar ambisjon, et mål, en politikk, om at vi skal bidra til å bevare regnskogen. Så er vi uenige om hva som er et godt virkemiddel for å få det til i dette konkrete tilfellet. Jeg respekterer at deler av opposisjonen mener at det å si at vi ikke ønsker noen avtale, vil være et så kraftig virkemiddel at man tror at det vil få påvirkning. Vi – og jeg – har en annen vurdering. Vår vurdering er at for å påvirke et land langsiktig – og det er viktig å huske på at selv om det med Bolsonaros politikk har blitt vanskeligere for regnskogen, er det ikke noe nytt at det er avskoging i Brasil – trenger man gjensidige forpliktelser, og man trenger områder hvor man ikke bare møtes, men også blir lyttet til. Det er derfor jeg mener at denne handelsavtalen også bidrar til at Norge kan spille en viktig rolle i å hindre avskoging i Brasil.

Presidenten: Spørsmål 8 er svara på tidlegare.

Spørsmål 9

Arne Nævra (SV) [12:17:24]: «Kloden vår trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling på alle områder. Vi trenger en «grønn, ny deal». Innen transport har vi mange muligheter. Sosialistisk Venstreparti har gjen tatt utallige ganger at hyppige nullutslippssferger må erstatte broene og tunnelene i «Ferjefri E39». Konstituert vegdirektør Bjørne Grimsrud i Statens vegvesen har nylig sagt til Dagens Næringsliv at de snart vil råde samferdselsministeren til å utsette planene på enkelte av fjordkryssingene.

Vil statsråden nå revurdere hele, eller deler av «Ferjefri E39» i lys av fagetatens vurderinger?»

Statsråd Jon Georg Dale [12:18:12]: La meg først seie at klimaendringar, tap av natur og forureining er dei tre store miljøutfordringane i vår tid. Verdas land, inkludert Noreg, må difor redusere klimaotsleppa, ta betre vare på naturen og skape ein sirkulær økonomi. Difor har denne regjeringa sett seg ambisiøse klimamål. Vi fører ein offensiv klima- og miljøpolitikk, og vi har bl.a. laga ein bioøkonomistrategi. Vi har også forsterka klimaforliket – elbilpolitikken er eit godt eksempel på det. Resultata er klare. 44,7 pst. av nye bilar frå januar til september i år er elektriske, mot 5,5 pst. i 2013. For seks

år sidan var utsleppa frå nye personbilar i Noreg på nivå med EU. I dag ligg utsleppa frå nye bilar meir enn 40 pst. under EU-nivået. Vi er verdsleiande i å utvikle og bruke null- og lågutsleppsteknologi, og slike løysingar er essensielle for vidare omstilling til eit lågutslepps-samfunn.

Representanten Nævra har stilt spørsmål om regjeringa vil skrote strategien om ferjefri E39, mange gonger – ein strategi dei sjølv visstnok var svorne tilhengjarar av då dei sat i regjering, og som eg har avklara mange gonger at denne regjeringa ikkje tenkjer å gå vekk ifrå. Strategien står framleis ved lag, så det korte svaret til representanten Nævra kunne ha vore nei.

Når eg likevel vel å utbrodere noko meir, handlar det om at det verkar på meg som om SV faktisk ikkje er opptekne av løysingane. Dei siste tala vi har f.eks. for Hordfast – eit vegprosjekt presidenten antakeleg kjenner til – viser jo at med dei anslaga vi har i dag, vil utsleppsreduksjonane som følgjer av ei slik investering, i eit førtiårsperspektiv vere på fleire millionar tonn, med den teknologien vi kjenner til i dag. Det viser at SV er på veg inn på ikkje berre eit sidespor, men eit fullstendig feilspor, når dei lagar seg rasjonale og argumentasjons-rekkjer som ikkje står seg fagleg.

Fagetatane våre har, basert på eit oppdrag eg har bestilt, sett på korleis ein kan få meir igjen for kvar investerte krone i transportsektoren i åra framover, og det er grunnlaget for vårt vidare NTP-arbeid. Det kjem bl.a. av at dei kostnadene ein anslår når Stortinget vedtek Nasjonal transportplan, altfor ofte sprekk – då SV sat i regjering, og vi har også erfaringar med det frå denne perioden. Difor må vi ha betre kostnadskontroll, og vi må vurdere fleire prosjekt i lys av den teknologiske utviklinga.

Men Ferjefri E39 er framleis eit bu- og arbeidsmarknadsforstørrande prosjekt på Vestlandet, akkurat på same måten som intercityprosjektet er det på Austlandet, og for regjeringa står det ved lag.

Arne Nævra (SV) [12:21:12]: Jeg må si at nå er det vel nesten bare statsråden og regjeringa sjøl som ikke setter spørsmålstejn ved Ferjefri E39. Forskningsinstitusjonene og etatene under statsråden begynner nå å stille disse spørsmålene oftere og oftere. Til og med Nye Veier AS, av alle, har kommet med tøff og kraftig kritikk av utredninger Statens vegvesen har gjort omkring Møreaksen.

Så har vi regionvegsjef Kjetil Strand i Vegvesenet, som sier de er enige med Nye veier i at verden har endret seg på flere områder siden konseptvalgutredningen ble laget. Nye bestillinger fra Samferdselsdepartementet gjør at Statens vegvesen nå skal gjøre nye vurderinger av

E39 Ålesund–Molde. Det må vel stemme siden denne regionsjefen sier det.

Betyr ikke dette at den holdningen statsråden og regjeringa nå har, for lengst er moden for ny vurdering med hensyn til å få hyppige nullutslippsferjer som et helt realistisk alternativ?

Statsråd Jon Georg Dale [12:22:15]: I transportsektoren skal vi redusere utsleppa betydeleg innan 2030, men SV har eg allereie gjennom mitt førre svar vist er på feil spor.

Viss ein faktisk reduserer klimagassutsleppa gjennom å byte ut dagens ferjeløysingar med ferjefrie alternativ, vil SV likevel skrote ferjefri-alternativa. Det er eit blindspor, og det blindsporet har eg ikkje tenkt å gå inn på.

Vi jobbar heile tida for å optimalisere prosjekt, få kostnadskontroll, finne nye teknologiske løysingar som gjer at vi reduserer både utsleppa og kostnadene på investeringane i infrastrukturprosjekt. Vi må heile tida gjere nye vurderingar, og det er difor eg har bestilt det frå alle underliggjande verksemdar i forbindelse med ny nasjonal transportplan. SV startar dette med å konkludere, ganske enkelt fordi dei ikkje vil bruke pengar på å byggje veg på Vestlandet – dei skal bruke pengane på tog på Austlandet.

Arne Nævra (SV) [12:23:15]: Jeg må si at dette er enkel demagogi, og statsråden må vite at jeg vil bruke penger på vei på Vestlandet. Jeg vil utbedre, utrette, få midt-delere, ha gul midtstripe, og jeg vil satse på veien mellom fergene. Dette vet statsråden meget vel. Det vet han.

Møreforskning har kommet til at det er liten sannsynlighet for at Møreaksen vil bidra vesentlig til å skape dette felles bo- og arbeidsmarkedet mellom f.eks. Ålesund og Molde. Det argumentet holder altså ikke i det hele tatt.

Det er flere andre miljøer, bl.a. forskningsmiljøet ved SINTEF i Trondheim, som hele tida har ivret for at hyppige nullutslippsferjer burde vært blant alternativene som skulle utredes da disse store fjordkryssingene skulle utredes. Men nei, det ble nedstemt her i Stortinget. Statens vegvesen har da sjøl tatt noen initiativ, og jeg venter veldig spent på rapporten som kommer om få dager. I lys av det blir det spennende å spørre statsråden på nytt om ganske kort tid.

Statsråd Jon Georg Dale [12:24:22]: Det er fantastisk å høyre at SV kritiserer avgjerder på KU-nivå som vart gjorde i 2011, då SV sat i regjering og hadde ansvar for dei avgjerdene som vart tekne. Det som skjedde då, var jo ikkje at ein ikkje greidde ut ferjealternativa, men at ferjealternativa av SV i regjering vart forkasta til fordel for ferjefri-alternativa. Det er jo ikkje verda som en-

drar seg; det er SV som vil springe frå forpliktingane sine frå tidlegare om å byggje Vestlandet tettare saman.

Det er fantastisk å høyre på SV, som meiner at intercityutbyggingane på Austlandet er viktige, og det er dei, fordi dei er regionforstørrande, fordi det gjev ein pendlaravstand på ein time mellom byane, mens ein pendlaravstand på ein time f.eks. inn til Bergen i Sunnhordaland, ikkje er regionforstørrande på same vis. Det er ein logikk som ikkje går opp. SV er avslørt og har vorte det gong etter gong. Difor står regjeringa fast på dei prioriteringane vi har gjort tidlegare.

Spørsmål 10

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:25:39]: «I en pressemelding fra Forsvarsdepartementet 20. september fremkommer det at Norge fra samme dato går inn i det europeiske forsvarssamarbeidet EI2.

Hva er bakgrunnen for at dette ikke er lagt frem for Stortinget til behandling som en egen sak før tilslutning?»

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:26:00]: EI2, som står for European Intervention Initiative, er et ikke-bindende mellomstatlig forsvarssamarbeid mellom tolv likestilte europeiske land. Samarbeidet har en fleksibel og pragmatisk karakter, der deltakerlandene selv velger hvilke deler av initiativet de vil bidra til og delta i. Initiativet bygger på eksisterende ressurser i deltakerlandene og har ingen egne dedikerte militære styrker.

Regjeringen har informert Stortinget om dette initiativet og om vår ambisjon om at Norge skal ta del i dette samarbeidet. Jeg konsulterte egnet forum i Stortinget 12. februar i år om denne saken. Regjeringen informerte da Stortinget om at regjeringen tar sikte på at Norge bør følge nære allierte og partnerland og ta del i EI2-samarbeidet.

Gitt dette samarbeidets tydelige ikke-bindende karakter er det innenfor regjeringens mandat å håndtere deltakelse i dette initiativet. Dersom det skulle bli aktuelt at EI2-samarbeidet i framtida skulle spille en rolle knyttet til konkrete styrkebidrag, vil det bli behandlet i Stortinget på ordinær måte.

På forsvarsministermøtet i EI2-format i Nederland 20. september ble Norge, sammen med Sverige, tatt opp som nytt medlemsland. Dette ser jeg som meget positivt. Det er i vår interesse at europeiske land styrker evnen til å respondere på sikkerhetsutfordringer på en raske og mer koordinert måte. Målet med EI2 er å gjøre europeiske land bedre i stand til å reagere raskt ved krise og samarbeide tettere om krise- og militærinnsats. EI2 skal supplere og styrke eksisterende forsvarssamarbeid, ikke konkurrere eller overlape med det.

EI2-samarbeidet involverer både EU-land og ikke-EU-land og land fra både Nord- og Sør-Europa. For oss har det vært et viktig poeng at med Finland, Danmark, Sverige og Norge som medlemmer er det et samarbeid som også gir en god mulighet til å gi en tydelig nordisk profil.

EI2 tegner til å bli et forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid som vil kunne bidra til å utfylle andre europeiske samarbeidsinitiativ. Fra norsk side vil det være politisk attraktivt å ta del i et vesentlig europeisk forsvars- og sikkerhetspolitisk samarbeid som ligger utenfor EU-ramma.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:28:19]: Jeg takker for svaret.

Det er grenseløst naivt å se for seg at dette kun skal fungere som en koseklubb. Dette initiativet kommer opprinnelig fra Frankrike og Frankrikes president. Macron har uttalt et klart ønske om å bygge opp en europeisk hær – konkurrerende strukturer med NATO og andre eksisterende strukturer.

I går ble det lagt fram et fagmilitært råd som viste at vi i Norge ikke har et forsvar som per i dag er rustet for framtiden. Det er behov for å bruke titalls milliarder kroner i årene som står foran oss. Samtidig har vi behov for å styrke vårt samarbeid med viktige alliansepartnere i NATO. Hvorfor mener regjeringen det er fornuftig, uten at det har vært en bred behandling i Stortinget av saken, å tilslutte oss nye, konkurrerende initiativ?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:29:19]: Her må man nok be om et litt større presisjonsnivå i vurderingen. Dette er ikke et konkurrerende initiativ, det har jeg akkurat redegjort for. Det er et supplerende initiativ. Vi er veldig glad i NATO-samarbeidet, og debatten rundt NATO har også vært preget av at de europeiske landene må ta en større del av ansvaret. Dette er ikke en europeisk hær. Dette er et forum som skal prøve å være framsynt med hensyn til krisehåndtering, se hvordan europeiske land kan samarbeide bedre om kriser. Det er land innenfor NATO, utenfor NATO, innenfor EU-unionen og utenfor Den europeiske union. Det er ingenting i dette initiativet som går ut over den satsingen vi har på Forsvaret – tvert imot. De 12,7 milliardene vi har økt forsvarsbudsjettene med siden vi kom i regjering, vil også passe inn i dette initiativet. Den langtidsplanen vi er inne i nå, sier at vi skal søke bedre alliert samarbeid. Dette initiativet passer som hånd i hanske til det.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:30:23]: Norges forpliktelser gjennom NATO, de europeiske landenes forpliktelser gjennom NATO, er for det første å ruste forsvaret for framtiden, styrke forsvaret, noe som regjeringen ikke har bidratt med i tilstrekkelig grad, bl.a. gjennom en

nedprioritering av landmakten, noe som kommer tydelig fram av det fagmilitære rådet som ble lagt fram i går.

Det som NATO også er opptatt av, er ikke å lage nye og konkurrerende strukturer. Det som en tilslutter seg her, er et europeisk intervensjonsinitiativ, der man bl.a. på høyt militært nivå skal ha strategiske diskusjoner, faste møter. Man skal også sørge for, som det står, å styrke evnen til EI2-deltakerne til å svare sammen på framtidige trusler og kriser. Man sier at det kan skje innenfor rammen av NATO, at det kan skje innenfor rammen av EU, og at det kan skje gjennom andre koalisjoner.

Hvorfor sørger man ikke for å bygge på det som har vært norsk tradisjon, styrke det norske forsvaret og sørge for allianseforpliktelsene gjennom NATO? Og hvis det skal skje endringer, hvorfor har man ikke sørget for å legge det fram til bred debatt i Stortinget, landets lovgivende forsamling?

Statsråd Frank Bakke-Jensen [12:31:37]: Representanten brukte i innledningsspørsmålet sitt begrepet «naivt». Jeg tenkte jeg skulle overhøre det, men det er på sin plass å ta det når jeg nå kommenterer det representanten kommer med.

Vi er med i mange konstellasjoner som går utenfor NATO-landene. Koalisjonen mot ISIS består av 70 land og fire internasjonale organisasjoner. Det nye krisebildet er faktisk sånn at det vil være kriser som ikke egner seg for bare NATO å løse. Vi bruker militærmakt der det kan trengs, men vi bruker humanitære organisasjoner, vi bruker justis, vi bruker Den europeiske union der det kan passe, og vi bruker samarbeidsmodeller mellom likestilte og allierte land for å løse oppgavene. Det er faktisk ikke sånn at NATO kan løse alt. NATO er en militær forsvarsallianse – vi er medlemmer – den er veldig vellykket, og den satsingen vi har gjort på Forsvaret og med langtidsplanen, har styrket både forsvaret av Norge og vår posisjon i NATO. Men vi må gjøre mer.

Presidenten: Me går til spørsmål 4.

Spørsmål 4

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Bersvend Salbu til kommunal- og moderniseringsministeren, er overført til klima- og miljøministeren som rette vedkomande.

Spørsmålet vil verta svara på av forskings- og høgare utdanningsministeren på vegner av klima- og miljøministeren, som er bortreist.

Bersvend Salbu (SV) [12:33:09]: Jeg er glad for at jeg får svar fra statsråd Nybø når kommunalministeren ikke kunne være til stede.

«Kloden trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling, vi trenger en grønn, ny deal. Klimaomstilling må skje på alle nivåer i samfunnet, både i næringslivet, det offentlige og hos den enkelte. Kommunene er viktige i dette arbeidet, og viljen er høy.

Hva slags plan har regjeringen for at kommunene skal settes i stand til å nå målene om å være med og kutte klimagassutslippene med 45 pst. innen 2030?»

Statsråd Iselin Nybø [12:33:46]: Regjeringen vil, som jeg forstår har blitt nevnt også tidligere i dag, utarbeide en plan for å oppfylle Norges klimaforpliktelser med 45 pst. innenlandsk reduksjon i ikke-kvotepliktig sektor når en avtale med EU om felles oppfyllelse er på plass.

Hovedvirkemidlene i norsk klimapolitikk er generelle landsdekkende virkemidler, med mål om at det skal bli dyrere å forurense og lønne seg å ta miljøvennlige valg, både for folk og for næringslivet. I det lokale klimaarbeidet spiller kommunene en helt sentral rolle. Kommunenes rolle som planmyndighet er spesielt viktig, og det er avgjørende at staten og kommunene spiller på lag.

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging legger vekt på et utbyggingsmønster som reduserer behovet for transport, og bygger opp om knutepunkter for kollektivtransporten. Byvekstavtalene sikrer i tillegg god samordning av areal- og transportplanleggingen i storbyområdene, samtidig som staten bidrar med penger til å få på plass store og viktige kollektivprosjekter i byene.

Av statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpassing følger det at kommuner og fylkeskommuner skal stimulere og bidra til reduksjon av klimagassutslipp samt økt miljøvennlig energiomlegging.

For å legge til rette for kommunenes planlegging har Miljødirektoratet bl.a. utarbeidet statistikk over klimagassutslipp på lokalt nivå og et beregningsverktøy som skal bidra til at kommunene enkelt kan beregne effekten av lokale klimatiltak.

Regjeringen har også opprettet tilskuddsordningen Klimasats, der kommunene kan søke om støtte til klimatiltak. Så langt er det gitt tilsagn om 628 mill. kr til 951 prosjekter.

Kommunene er også viktige innkjøpere. For å bidra til klima- og miljøvennlige offentlige innkjøp utarbeider regjeringen nå en handlingsplan for grønne innkjøp, og det er i budsjettet for 2020 foreslått avsatt 5 mill. kr til dette arbeidet.

Regjeringen er opptatt av å styrke det lokale og regionale klimaarbeidet. For å nå klimamålene må både staten og kommunene gjøre enda mer. Vi ser at flere kommuner setter seg ambisiøse mål. Regjeringen vil fortsette å støtte

kommunene og bidra til å sette dem i stand til å finne gode løsninger lokalt.

Bersvend Salbu (SV) [12:36:48]: Takk for svar. Kommunene har stramme budsjetter og skal være utviklingsaktør. De har tusen lovpålagte og ikke-lovpålagte oppgaver. Men jeg opplever at de er veldig på of-fensiven. Det har blitt lagd klimaplaner, miljøplaner og klimabudsjett, men det er noen som henger etter. Nå er det alvor, det må skje fort. Hvordan skal man stimulere resten av kommunene, de som ikke har slike klimaplaner og klimabudsjett, til å få gjort det?

Statsråd Iselin Nybø [12:37:31]: Jeg takker for et godt oppfølgingsspørsmål. Jeg er helt enig i at det arbeidet som skjer ute i kommunene, er viktig. Det er viktig at kommunene tar sin del av ansvaret, akkurat som staten og regionene må ta sin del av ansvaret.

Jeg også opplever at klima og miljø i denne valgkampen har blitt satt på dagsordenen på en annen måte enn tidligere. Det er mange nye folkevalgte som i disse dager konstituerer kommunestyre og bystyre der ute i det ganske land. Jeg har både forhåpninger om og forventninger til at det gir en ny giv til det arbeidet som det er så viktig at kommunene bidrar med.

Bersvend Salbu (SV) [12:38:17]: Ja, det er bra, og det er et stort engasjement. Vi opplever nytenkning og vilje. Kommunene er ofte de største virksomhetene veldig mange steder, så det er veldig mye kompetanse og driv i dem. Det er slike som skal gå foran.

Å kunne teste ut ny teknologi og nye løsninger og virkelig være innovativ tror jeg er veldig viktig. Klimasats-midlene er blitt nevnt her, og de har vært bra. Men det er jo litt trist at de – nå når det virkelig er alvor – blir kuttet med nesten 20 mill. kr i år. I fjor ble det søkt om støtte til prosjekter for 500 mill. kr av en pott på 200 mill. kr. Det er mye penger, men det er alvor, så vi må gjøre det nå.

Hvorfor kuttes det i Klimasats-midlene i år?

Statsråd Iselin Nybø [12:39:14]: Klimasats, som ble nevnt her, har siden 2016 gitt tilsagn om 628 mill. kr til 951 prosjekter over hele landet. Det har kommet inn mange søknader. Over 1 580 søknader har det kommet inn i perioden 2016–2019, så dette er populære midler å søke på.

Det skjer også mye annet viktig i kommunene. Elbilsatsingen er et godt eksempel. Det er et viktig eksempel også lokalt. Når 45 pst. av nybilsalget så langt i år er elbiler, bidrar det til renere luft og bedre klima ute i kommunene.

Jeg er også opptatt av de støtteordningene som er gjennom Enova, og som kommunene også kan bruke.

Det er ikke bare kommunene der ute som er viktige, det er også viktig å få næringslivet med på laget, for det er sammen vi kan klare å nå de klimamålene vi har satt oss.

Presidenten: Då går me vidare til spørsmål 11.

Spørsmål 11

Presidenten: Dette spørsmålet, frå representanten Lars Haltbrekken til klima- og miljøvernministeren, vert svarta på av forskings- og høgare utdanningsministeren på vegner av klima- og miljøvernministeren.

Lars Haltbrekken (SV) [12:40:32]: «Kloden vår trenger en radikal og rettferdig miljøomstilling på alle områder, vi trenger en «grønn, ny deal». Klimautslippene i Norge gikk opp i 2018, ifølge de siste tallene fra SSB. Dette gjør at vi i de neste årene må kutte enda mer årlig dersom vi skal klare å nå 45 pst. kutt i 2030. Vi utsetter å ta de nødvendige klimakuttene, noe som gjør at vi i de neste årene må kutte mer på kortere tid.

Kan statsråden redegjøre for hvor mye ekstra vi må kutte de årene som kommer, fordi det ikke ble kuttet i 2018?»

Statsråd Iselin Nybø [12:41:24]: Klimaendringer, tap av natur og forurensning av havene er de tre store miljøutfordringene i vår tid. Vitenskapen er klar: Vi har dårlig tid. Verdens land må redusere klimagassutslippene, ta bedre vare på naturen og skape en sirkulær økonomi innenfor naturens tålegrense. Derfor har denne regjeringen satt ambisiøse norske klimamål, og fører en offensiv klima- og miljøpolitikk.

Resultatene er klare: 44,7 pst. av nybilsalget fra januar til og med september er elektrisk, mot 5,5 pst. i 2013. For seks år siden var utslipp fra nye personbiler i Norge på nivå med EU. I dag ligger utslippene fra nye biler i Norge mer enn 40 pst. under EU. Vi er verdensledende i å utvikle og bruke null- og lavutslippsferger. Slike løsninger er helt essensielle for omstillingen til et lavutslippssamfunn.

Klimautfordringen er global og kan bare løses gjennom et globalt samarbeid. Regjeringen vil inngå et forpliktende samarbeid med EU om å oppfylle klimamålet vårt med 40 pst. kutt innen 2030.

Når det gjelder ikke-kvotepiktige utslipp, vil vi få årlige utslippsbudsjetter for perioden 2021–2030. Norge vil møte sanksjoner hvis vi ikke oppfyller forpliktelsene våre. Norge må også kutte egne utslipp. Vi har satt i gang med utredningen Klimakur 2030, som skal utrede tiltak og virkemidler som kan utløse minst 50 pst. reduksjon i ikke-kvotepiktige utslipp innen 2030. Regjeringen vil utarbeide en plan for å oppfylle Norges klima-

forpliktelser med minst 45 pst. innenlandsk reduksjon i ikke-kvotepiktig sektor innen 2030.

Å løse klimautfordringen krever samarbeid og tiltak både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Denne regjeringen tar sin del av ansvaret, både her hjemme og internasjonalt.

Å se på utslippsutviklingen for ett år gir ikke grunnlag for å konkludere med at det må kuttes ekstra i årene som kommer. Men denne regjeringen skal gjennomføre kutt gjennom hele perioden fram mot 2030, som fører til at vi når de målene som vi har satt oss. Det har vi forpliktet oss til i avtalen med EU.

Denne regjeringen har allerede gjennomført politikk som vi ser gir resultater, og som vil gi ytterligere utslippsreduksjoner framover, bl.a. elbilpolitikken.

Lars Haltbrekken (SV) [12:44:25]: Jeg takker for svaret, og jeg registrerer at regjeringen fortsatt er fornøyd med sin klimapolitikk til tross for at man ikke når klimamålene som Stortinget satte for 2020.

Statsråden nevner avtalen med EU, og jeg har lyst til å stille et spørsmål om den. For i klimaavtalen Norge skal inngå med EU, åpnes det for å ta i bruk CO₂-kvoter tilsvarende 6 millioner tonn fra kvotepiktig sektor og overføre det til ikke-kvotepiktig sektor. Norge må før nyttår bestemme seg for om denne muligheten til å be andre land om å gjøre jobben for oss, skal benyttes eller ikke. Det står ingenting i det fremlagte statsbudsjettet om hvorvidt regjeringen vil bruke denne muligheten, og mitt spørsmål er da: Vil regjeringen bruke denne muligheten, og når vil saken bli forelagt Stortinget?

Statsråd Iselin Nybø [12:45:29]: Det er et godt spørsmål, og jeg takker for det.

Jeg vil anta at statsråd Ola Elvestuen vil komme tilbake til Stortinget med et svar på det når regjeringen er klar for det. Jeg vil henstille til representanten å sende et skriftlig spørsmål for å få svar fra Ola på akkurat det konkrete spørsmålet.

Lars Haltbrekken (SV) [12:45:53]: Jeg skal på en eller annen måte benytte meg av oppfordringen fra statsråden om å spørre klima- og miljøministeren.

Men la meg gå tilbake til statsrådens første svar, hvor hun helt riktig peker på den suksessen som Norge har hatt i utvikling av og det å ta i bruk elektriske ferjer. Dette kom som et resultat av et vedtak i Stortinget for noen år tilbake, hvor SV og Venstre sammen fikk inn krav om at kommuner, fylkeskommuner og staten måtte kreve lav- eller nullutslippsteknologi når anbud for ferjesamband ble utlyst. Nå ser vi en voldsom utvikling i elektriske fly, hvor mye av produksjonen også kan komme i Norge. Vi ser at Rolls-Royce, som har batterifabrikk i Trondheim, satser på det. Vil statsråden og regjeringen

være med på å sikre at vi stiller krav om bruk av nullutslippsfly framover også for å få i gang det markedet?

Statsråd Iselin Nybø [12:47:06]: Nok en gang takk for et godt spørsmål.

Utviklingen av ny teknologi er et spennende felt også på det som er mitt konstitusjonelle ansvarsområde, det som går på forskning og utvikling. Her jobber mange flinke folk med saken. Jeg er helt enig med representanten i at den suksessen vi har hatt med f.eks. elbil, har vært et resultat av den politikken som vi har vedtatt, som vi har pushet fram. Det mener jeg er viktig også å fortsette med når det gjelder elbilpolitikken, men også når det kommer til ny teknologi som gir oss nye muligheter f.eks. innenfor luftfart og fly.

Jeg hørte Ola Elvestuen si i går at dette var historiens grønneste budsjett, og det måtte det være, men det må også alle kommende budsjetter være hvis vi skal nå de målene vi har satt oss. Vi må holde på visjonene våre og fortsette å levere i årene som kommer.

Spørsmål 12

Mona Fagerås (SV) [12:48:22]: «Kloden vår trenger en radikal miljøomstilling, vi trenger en «grønn, ny deal». Det grønne skiftet i Norge fordrer tidenes største omstilling av kompetanse. Fremtidens kompetanse må handle om hvordan vi støtter opp om næringer som er nødvendige for nullutslippsamfunnet, og hvordan vi bruker kompetansen som er i oljeindustrien i dag.

Hvordan legger regjeringens kompetansepolitikk til rette for at vi får til den omstillingen i Norge som er nødvendig?»

Statsråd Iselin Nybø [12:49:00]: Takk for et godt spørsmål.

Det er en stor oppgave vi står foran, ikke minst i universitets- og høyskolesektoren, for mye av den kunnskapen vi skal ha i framtiden – den nye kunnskapen vi alle må tilegne oss – skal jo leveres nettopp av universitetene og høyskolene våre. Regjeringen har som ambisjon at vi alle sammen skal lære hele livet. Den tiden da man begynte på studiene da man var 19, var ferdig da man var 25, og fortsatte i én jobb, er forbi. Vi må alle sammen lære nye ting. Det gir en enorm utfordring for våre høyskoler og universiteter, som også må omstille seg og på mange måter levere akkurat det representanten Fagerås etterspør.

For å gå inn på noen av de tingene vi gjør nå og i dette statsbudsjettet: Vi har bl.a. lagt inn 75 studieplasser som skal bygges opp over fire år – det blir altså fire ganger så mange – innenfor teknologi og grønt skifte. Vi har gitt 100 studieplasser som også skal bygges opp over fire

år – og dermed blir det 400 studieplasser – til det direktoratet som heter Diku. Der også skal vi legge vekt på helseteknologi og det grønne skiftet. Dette er studieplasser som vil kunne tilbys ut i hele landet, der folk bor, og der det ikke er faste studiesteder i dag. I tillegg gir vi penger for å bidra til at høyere utdanning er mer tilgjengelig utenfor campus, og til fleksible videreutdannings-tilbud rettet mot nettopp digitalisering og å sikre IKT-sikkerhet og det grønne skiftet.

Universitetet i Bergen har overfor de andre universitetene tatt initiativ til å sette ned en komité som jobber med å implementere bærekraftsmålene i utdanningene. Det er en ganske stor jobb, men det er en viktig jobb, som de er godt i gang med, og jeg gleder meg til å se noen resultater av dette på nyåret, når de skal legge fram det de jobber med.

Vi la også fram en langtidsplan for forskning og høyere utdanning i fjor omtrent på denne tiden, der klima- og miljøvennlig energi er en av de fem langsiktige prioriteringene. Det viser fra regjeringens side at dette er et av de feltene som vi i et tiårsperspektiv må løfte, og det er nettopp fordi det er så viktig for den tiden vi går inn i, at også universitetene og høyskolene allokere sine ressurser og sine midler inn mot det som da er en av de fem langsiktige prioriteringene.

Mona Fagerås (SV) [12:51:54]: Norge har en unik mulighet til å utvikle et samfunn uten CO₂-utslipp på hjemmebane og bidra vesentlig til en omfattende dekarbonisering globalt. For å få til dette er det selvsagt at forskningen burde ha vært en budsjettvinner. I stedet skjer det motsatte. Andelen av BNP til forskning og innovasjon går ned fra 1,06 pst. i 2019 til 1,03 pst. i 2020. Siden 2017 har andelen falt fra 1,09 pst.

Det er ikke noen tegn til et grønt skifte i den samlede forsknings- og utviklingsinnsatsen innenfor områdene miljø og energi. Tvert imot sier Indikatorrapporten, som utgis av Forskningsrådet, at forskningsmiljøene innenfor petroleumsrelatert forskning er tre til fire ganger større enn det som er rettet mot fornybar energi. Hvordan mener statsråden at vi skal få til et grønt skifte uten en storsatsing på fornybar forskning?

Statsråd Iselin Nybø [12:53:11]: Det er riktig som representanten sier, at det er en liten nedgang i andelen som går til forskning, men likevel vil jeg påstå at forskning kommer veldig godt ut i dette budsjettet. Det er femte året på rad at vi ligger over 1 pst. av BNP. Siden 2013 har vi gitt ut 12 mrd. kr mer til forskning og utvikling. Det er viktige midler, for forskningen er også med på den omstillingen og bidrar til at vi drar landet vårt framover. En av grunnene til at vi har en nedgang i forskningen i år, er bl.a. kutt i petroleumsforskningen.

Vi har også et ettårig kutt i Forskningsrådet, men det er kutt i avsetningene, og det vil sann sett ikke ha effekt på aktiviteten det kommende året. Men det vil kuttet i petroleumsforskningen ha.

Mona Fagerås (SV) [12:54:07]: I tillegg til det kuttet, som Iselin Nybø innrømmer kom, var overskriftene i forbindelse med mandagens framleggelse av statsbudsjettet at dette ville føre til en rasering av forskningen. Det var en samlet høyskole- og universitetssektor som meldte det. I tillegg blir altså universitetene og høyskolene for sjetten år på rad offer for flate ostehøvelkutt. De samlede effektiviseringskuttene er nå oppe i nærmere 1,3 mrd. kr.

Universitets- og høyskolesektoren slår alarm fordi de ser at regjeringens stadige budsjettkutt går ut over både forskning og undervisning. Regjeringen bruker en stadig mindre andel av samfunnets ressurser på det som skal løse de store samfunnsutfordringene. Derfor reagerer jeg når statsråden i media beskriver dette som «effektiviseringskutt». Hvordan kan statsråden være sikker på at disse kuttene ikke går ut over kapasiteten til forskningen i Norge?

Statsråd Iselin Nybø [12:55:16]: Jeg er helt uenig i den fremstillingen representanten Fagerås her gir. For det første er jeg uenig i beskrivelsen av at det er «en rasering». For det andre mener jeg det er betydelig mer nyansert enn at det er en samlet sektor som står bak. Det var også flere som uttrykte at dette var et godt budsjett. Blant annet var NTNU, vårt største universitet, fornøyd med budsjettet. Det har vært en formidabel økning i forskningsinnsatsen under denne regjeringen. Det er det mange som merker, og det er det mange som er glade for.

Det effektiviseringskuttet som har vært, er på litt over 1 mrd. kr, men i den samme perioden har jo også disse universitetene og høyskolene fått overføringer på over 200 mrd. kr. Så det er noe med å se dette i et perspektiv. Jeg har forståelse for at kutt alltid er vanskelig, men på tross av denne ABE-reformen har universitetene og høyskolene våre en realoppgang også i dette budsjettet.

Spørsmål 13

Jan Böhler (A) [12:56:43]: Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til justisministeren:

«I sitt svar på mitt skriftlige spørsmål om antall bilbranner og hvor mange som er oppklart, svarte justisministeren 5. september at: «Med tiden som har vært til rådighet har det ikke vært mulig å ta ut informasjon om antall oppklarte saker og gjerningspersoner.» På mitt

spørsmål 14. november 2018 om det samme, antall oppklarte påtente bilbranner, til daværende justisminister lød svaret også: «Dette er mer et spørsmål om at innenfor en kort frist var det ikke mulig.» Siden mitt siste spørsmål om dette har det dessverre vært flere bilbranner i Oslo, sist natt til 30. september, da fem biler brant på Ulven. Politiet mistenker at disse ble påtente, i likhet med 123 av bilbrannene i Oslo fra 2017 til 1. april 2019.

Kan statsråden og departementet, når det nå er gått snart ett år siden spørsmålet først ble tatt opp, svare på om noen påtente bilbranner er oppklart og gjerningsmenn dømt?»

Statsråd Jøran Kallmyr [12:57:53]: Takk til representanten Böhler for spørsmålet. Påsatte bilbranner er en kriminell handling som må tas på alvor. Det handler om respekt for andre menneskers eiendom, men også om trygghet i nærområdet.

Sakene representanten viste til, er jo i Oslo, og Oslo politidistrikt deler i utgangspunktet bilbranner inn i tre kategorier: tekniske årsaker, brannene er påsatt, eller det er følgeskade etter at en annen bil eller lagringsplassen, f.eks. en garasje, brenner.

Antall registrerte bilbranner i Oslo politidistrikt var samlet på rundt 100 per år fra 2013 til 2015 – noe lavere i 2016. I 2017 og 2018 har tallet vært større, og i 2018 var det totalt 186 registrerte bilbranner.

Det er ikke noen egne statistikkgrupper for bilbranner i politiets straffesaksregister, og derfor kan det være noe ulik praksis opp gjennom årene på hvordan man har registrert det. Det som nok er interessant for representanten Böhler og for meg, er de bilbrannene som er antatt å være påsatt. Dette har vært jevnt i mange år nå, det ligger på mellom 40 og 50 per år. Det laveste antallet var i 2016, med 32, og det høyeste var i 2017, med 62. I 2018, da det var 186 bilbranner, var antallet som var antatt påsatte, 53.

Man deler inn de påsatte brannene i flere underkategorier: skadeverk, forsikringssvindel og påtenning av biler som en del av trusler i de kriminelle miljøene. Dette er allikevel ikke noen formell inndeling.

Det politiet forteller meg, er at det er ganske utfordrende å oppklare påsatte bilbranner. Det skyldes rett og slett at det er krevende å finne avgjørende tekniske bevis dersom en bil er utbrent, og det er sjelden at politiet har saker hvor tekniske spor kan knytte en konkret gjerningsperson til åstedet. Som en følge av det blir nok de fleste sakene henlagt på grunn av ukjent gjerningsmann.

Politidistriktet har imidlertid understreket at det brukes mye tid og ressurser på åstedsundersøking, innhenting av vitneforklaring og sporsikring av tekniske undersøkelser. Fra Politidirektoratet har jeg også fått

opplyst at en oversikt over bilbrannskader der saken er oppklart og gjerningsmannen dømt, ikke er tilgjengelig.

Oslo politidistrikt har allerede satt i gang tiltak for å øke oppklaringsprosenten i denne typen saker. I ny organisasjonsmodell i politidistriktet vil etterforskning av bilbranner bli lagt til lokale enheter, dette for å skape en nærhet til miljøene og lokalkunnskapen, da lokalkunnskapen vil være veldig viktig for å kunne oppklare disse sakene. Jeg vil i min dialog med politidistriktet si at dette er et viktig område, for dette vil nok også være en del av bekjempelsen av ungdomskriminaliteten.

Jan Bøhler (A) [13:01:00]: Jeg takker for et interessant svar fra justisministeren. Jeg må si at jeg synes det er leit å høre at ennå kan ikke politiet si at de har oppklart og pådømt i noen av disse bilbrannsakene, for det er klart at det innebærer en fare for at det kan øke i omfang, særlig blant kriminelle som bruker det som metode for å hevne seg eller true folk som skylder dem penger eller andre ting. Det kan øke i omfang hvis det opplevs som risikofritt.

Jeg vil bare si at det som er felles ved veldig mange av de sakene – jeg har fulgt med dem i de senere år – er at noen er sett løpende fra stedet e.l. Det skjedde også i går kveld, på Grorud, hvor det var det noen som kastet noe mot bilene. Det er i bestemte områder av byen, og noen har sett flere bilbranner i en kort tidsperiode i utsatte områder. Så mitt spørsmål til statsråden er om han er fornøyd med resultatene, og om han mener dette prioriteres høyt nok.

Statsråd Jøran Kallmyr [13:02:11]: Først vil jeg understreke at når det gjelder at man ikke har kommet fram til noen konkrete saker, så handler det om at man må gå manuelt gjennom dommene, for det kan godt hende at her er det f.eks. personer som har blitt dømt i forbindelse med en annen sak, og så er dette med bilbrannen en del av en hovedsak. Så vi kan ikke utelukke at det er noen som har fått domfellelse for bilbrann, men vi må rett og slett gå manuelt gjennom det. Men jeg er enig i representanten Bøhlers beskrivelse, at det er viktig å gi et signal utad om at det er ikke fritt fram, for jeg deler den bekymringen som representanten Bøhler har om at hvis det blir fritt fram, kan det bli oppfattet på en måte som gjør at det blir mer av det. Samtidig må vi også ta inn over oss at antallet i Oslo faktisk er ganske lavt, og heldigvis lavt sammenlignet med en rekke andre skandinaviske byer. Som et eksempel ble det jo påsatt 90 biler i Göteborg bare på én kveld, mens tallet for hele 2017, som var året med det høyeste tallet, var 62 i løpet av et helt år i Oslo.

Jan Bøhler (A) [13:03:19]: Jeg takker også for det svaret. Det er selvsagt et mye større problem i andre byer, men jeg vil si at i de områdene der man har hatt flere bilbranner bare i år, oppleves dette som et nært problem, for det er jo ikke gjennomsnittet i byen som teller her, men det er hvor mange bilbranner det har vært på de og de stedene hvor vi har problemer med ungdomskriminelle miljøer, gjengmiljøer osv. Så det er det jeg mener man bør fokusere på, og ikke på gjennomsnittstall.

Jeg vet at politiet jobber med et etterforskningsløft som del av politireformen, og de metodene som politiet har når de virkelig prioriterer en sak, er imponerende, og de oppklarer veldig mye. De bruker informantbehandling hvor de kjenner miljøene som kan drive med dette, de bruker kameraer, ikke bare akkurat på stedet, men rundt trafikkbildet i området, og de driver oppsøkende virksomhet etter vitner. Så spørsmålet mitt til statsråden er: Har han gått noe inn i og bedt politiet å redegjøre for hvilke etterforskningsmetoder man setter inn, hvis man nå skal prioritere dette området?

Statsråd Jøran Kallmyr [13:04:30]: Det som vi har gjort, er at vi har styrket politiets muligheter til å etterforske ungdoms- og gjengkriminalitet. Vi har styrket det med 50 mill. kr i forrige års budsjett, hvorav 24 mill. kr gikk til politiet. I år er dette videreført med 37 mill. kr til politiet. Dette går i hovedsak til Oslo-politiet. Det er klart at måten man må etterforske disse sakene på, vil nok være interessant. Særlig hvis dette viser seg å være knyttet til f.eks. ungdomskriminalitet, må man nok sette inn mer ressurser til det. Så er det grunn til å understreke at det er nettopp også derfor Oslo-politiet nå ønsker å ha en litt mer lokal etterforskning, fordi man kan sette det i forbindelse med andre lokale hendelser. Det er politietterforskerne som jobber i de distriktene – i den grad man har distrikt i Oslo, det har man jo i politiets sammenheng – som skal etterforske saken, for det er de som er antatt å ha mest lokal kunnskap, og dermed å ha størst mulighet for oppklaring.

Presidenten: Sak nr. 2, ordinær spørjetime, er då omme.

Sak nr. 3 [13:05:38]

Referat

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat.

Dermed er kartet for i dag ferdighandsama.

Ber nokon om ordet før møtet vert heva? – Ingen har bedt om ordet, og møtet er heva.

